

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Nationella centret för utbildningsutvärdering och vissa lagar i samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen ingår förslag om stiftande av en lag om Nationella centret för utbildningsutvärdering samt ändring av bestämmelserna om utvärdering av utbildning i lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen, lagen om yrkesutbildning, lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, lagen om fritt bildningsarbete, lagen om grundläggande konstundervisning, yrkeshögskolelagen och universitetslagen.

Genom lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering grundas på undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde ett nytt oavhängigt sakkunnigorgan för extern utvärdering av utbildning som ska producera information för det utbildningspolitiska beslutsfattandet och utvecklingen av utbildningsväsendet.

Utvärderingscentret bildas enligt förslaget genom att den utvärdering av inlärningsresultat som bedrivs vid Utbildningsstyrelsen sammanslås med den utbildningsutvärdering och utvärdering av högskolorna som för närvarande utförs av Rådet för utbildningsutvärdering och av Rådet för utvärdering av högskolorna. Syftet med sammanslagningen är att stärka utvärderingen av utbildning.

Utvärderingscentret föreslås ha till uppgift att genomföra utvärderingar i anslutning till såväl utbildning som utbildningsanordnarnas och högskolornas verksamhet samt sådana utvärderingar som gäller uppnåendet av målen för timfördelningen och läroplansgrun-

derna. Därtill föreslås utvärderingscentret ha till uppgift att stödja utbildningsanordnarna och högskolorna i frågor i anslutning till utvärdering och kvalitetssäkring samt utveckla utvärderingen av utbildningen. Enligt förslaget fastställs objekten och tidtabellerna för de utvärderingar som ska genomföras i en utvärderingsplan, som godkänns av undervisnings- och kulturministeriet.

I propositionen föreslås att utvärderingscentret bedriver verksamheten som ett ämbetsverk inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Enligt förslaget har utvärderingscentret en direktör, och i anslutning till centret finns ett utvärderingsråd som utnämns av statsrådet och fungerar som ett organ av direktionsstyp. Enligt förslaget utövas beslutanderätten gällande utvärderingen av högskolorna av en sektion för utvärdering av högskolorna, som utnämns av undervisnings- och kulturministeriet. I sektionen kan enligt förslaget även ha medlemmar som inte tillhör utvärderingsrådet.

Lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering avses träda i kraft den 1 januari 2014. Den egentliga verksamheten inleds enligt förslaget dock först den 1 maj 2014, när utvärderingsfunktionerna överförs till centret. De övriga lagarna avses träda i kraft i och med att dessa funktioner överförs, dvs. den 1 maj 2014.

Propositionen ingår i budgetpropositionen för 2014 och behandlas i samband med den.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING	4
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis	4
Rådet för utvärdering av högskolorna	4
Rådet för utbildningsutvärdering	5
Utvärderingsverksamheten vid Utbildningsstyrelsen	7
Övrig utvärderingsverksamhet	7
2.2 Den internationella utvecklingen	8
Sverige	8
Danmark	8
Den internationella referensramen för utvärderingen av högskolorna	9
2.3. Bedömning av nuläget	10
3 SYFTET MED PROPOSITIONEN OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	11
3.1 Syfte	11
3.2 Alternativ samt de viktigaste förslagen	11
Utvärderingscentrets organisation	11
Administrativ modell för utvärderingsrådet	13
Utvärderingsrådets sammansättning	13
Utvärderingsplan	14
Utvärderingscentrets uppgifter och verksamhet	15
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	15
4.1 Ekonomiska konsekvenser	15
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	16
4.3 Konsekvenser för personalen	16
Sekretariatet för Rådet för utbildningsutvärdering	17
Övriga arrangemang för personalen	18
4.4 Samhälleliga konsekvenser	19
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	19
5.1 Beredningsskeden och – material	19
Arbetsgruppen i syfte att utreda grundandet av utvärderingscentret	19
Utredning om utvärderingscentrets placering	19
Förberedelser inför grundandet av utvärderingscentret	20
5.2 Remissvar och hur dessa beaktats	20
De viktigaste ställningstagandena i remissvaren	20
Beaktande av remissvaren	22
6 AVHÄNGIGHET AV ANDRA PROPOSITIONER	23
DETALJMOTIVERING	24
1 MOTIVERING	24
1.1 Lag om Nationella centret för utvärdering av utbildning	24
1.2 Lagen om grundläggande utbildning	29
1.3 Gymnasielagen	30
1.4 Lagen om yrkesutbildning	30
1.5 Lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning	31
1.6 Lagen om fritt bildningsarbete	31
1.7 Lagen om grundläggande konstundervisning	31

1.8	Universitetslagen	32
1.9	Yrkeshögskolelagen.....	32
2	NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	32
2.1	Statsrådets förordning om Nationella centret för utbildningsutvärdering	32
2.2	Övriga bemyndiganden.....	33
2.3	Utvärderingsuppgifter i landskapet Åland.....	34
3	IKRAFTTRÄDANDE.....	34
4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING.....	35
	LAGFÖRSLAG.....	36
	1. Lag om Nationella centret för utbildningsutvärdering.....	36
	2. Lag om ändring av 21 § i lagen om grundläggande utbildning	39
	3. Lag om ändring av 16 § i gymnasielagen	40
	4. Lag om ändring av 24 § i lagen om yrkesutbildning	41
	5. Lag om ändring av 15 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning	42
	6. Lag om ändring av 7 § i lagen om fritt bildningsarbete.....	43
	7. Lag om ändring av 7 § i lagen om grundläggande konstundervisning	44
	8. Lag om ändring av 87 § i universitetslagen	45
	9. Lag om ändring av 9 § i lagen om yrkeshögskolor.....	46
	BILAGOR	47
	PARALLELLEXT.....	47
	2. Lag om ändring av 21 § i lagen om grundläggande utbildning	47
	3. Lag om ändring av 16 § i gymnasielagen	48
	4. Lag om ändring av 24 § i lagen om yrkesutbildning	49
	5. Lag om ändring av 15 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning	50
	6. Lag om ändring av 7 § i lagen om fritt bildningsarbete.....	51
	7. Lag om ändring av 7 § i lagen om grundläggande konstundervisning	52
	8. Lag om ändring av 87 § i universitetslagen	53
	9. Lag om ändring av 9 § i lagen om yrkeshögskolor.....	54
	FÖRORDNINGSGUTKAST.....	55
	Statsrådets förordning om Nationella centret för utbildningsutvärdering.....	55

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Med externa utvärderingar av utbildning avses en systematisk insamling av information i anslutning till utbildningarna och deras resultat samt till utbildningsinstitutionerna och deras verksamhetsenheter och en analys av helhetsbilden på basis av denna information som utförs av en extern part. Det viktigaste syftet med en nationell utvärdering är att utveckla utbildningen och stödja inläringen, säkerställa utbildningens kvalitet samt producera den information som behövs för utvecklingsarbetet och beslutsfattandet på lokal, regional och riksnivå samt för internationella jämförelser.

Utvärderingsarbetet omfattar hela undervisningsväsendet från förskoleundervisning och grundläggande utbildning till högskoleutbildning. För den externa utvärderingen av utbildningar svarar särskilt för detta ändamål inrättade organ samt andra aktörer, till vilkas lagstadgade uppgifter det hör att utvärdera utbildning. Sådana organ som utför extern utvärdering är Rådet för utbildningsutvärdering och Rådet för utvärdering av högskolorna. Därtill har Utbildningsstyrelsen i lagstadgad uppgift att genomföra utvärderingar av inlärningsresultaten.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering ska den forskning och utvärderingsverksamhet som gäller utbildning stärkas. Den myndighetsbedömning vid Utbildningsstyrelsen, Rådet för utbildningsutvärdering och Rådet för utvärdering av högskolorna som gäller utbildning koncentreras till ett oberoende center för utbildningsutvärdering. Nedan i denna proposition används benämningen utvärderingscentret för Nationella centret för utbildningsutvärdering.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Rådet för utvärdering av högskolorna

Bestämmelser om utvärdering av högskolorna ingår i 87 § i universitetslagen

(558/2009) och 9 § i yrkeshögskolelagen (351/2003). Enligt bestämmelserna ska högskolorna regelbundet delta i extern utvärdering av verksamheten och kvalitetssystemen. I anslutning till undervisnings- och kulturministeriet finns ett oavhängigt sakkunnigorgan i form av Rådet för utvärdering av högskolorna. Lagstiftningen medger även att högskolorna utser någon annan aktör än Rådet för utvärdering av högskolorna att utföra utvärderingar av kvalitetssystemen.

Om Rådet för utvärdering av högskolorna föreskrivs vidare genom av statsrådet utfärdad förordning (794/2009). Enligt förordningen har Rådet för utvärdering av högskolorna till uppgift att bistå högskolorna samt undervisnings- och kulturministeriet i frågor som gäller utvärdering av högskolorna, ordna utvärderingar i anslutning till högskolornas verksamhet och till kvalitetssystem, stödja kvalitetssäkringen och utvecklande av kvaliteten i högskolorna, samt delta i internationell utvärderingsverksamhet och samarbete kring utvärderingen. Utvärderingsrådet ska dessutom sköta de uppgifter som ankommer på det enligt i republikens presidents förordning om yrkeshögskoleexamina avlagda i landskapet Åland (548/2005). Därtill kan rådet ta emot andra uppdrag i anslutning till utvärdering från inhemska eller utländska aktörer.

I utvärderingsrådet finns högst 12 medlemmar, som ska vara förtrodda med frågor som gäller utvärdering av högskolorna. De ska ha kännedom om högskolornas verksamhet och miljö samt arbetslivet, och majoriteten av dem ska tillhöra en högskola. Rådet väljer inom sig en ordförande och en vice ordförande. Undervisnings- och kulturministeriet förordnar medlemmarna i rådet för högst fyra år i sänder efter att ha hört olika högskolor och intressentgrupper. Mandatperioden för det nuvarande Rådet för utvärdering av högskolorna löper ut den 31 december 2013.

Utvärderingsrådet kan, i syfte att stödja och utveckla verksamheten samt öka det internationella samarbetet, tillsätta en rådgivande delegation bestående av sakkunniga på nationell och internationell nivå, för vilken ut-

värderingsrådets ordförande fungerar som ordförande. Utvärderingsrådet har tillsatt en internationell delegation för att stödja utarbetandet av rådets strategi. Delegationen består av rådets ordförande och vice ordförande samt fem utländska experter.

För beredningen och verkställigheten av ärenden som behandlas i utvärderingsrådet finns ett sekretariat, som verkar i Helsingfors i anslutning till undervisnings- och kulturministeriet. Undervisnings- och kulturministeriet utnämner sekretariatets tjänstemän, som står i tjänsteförhållande till ministeriet. Arbetet vid sekretariatet leds av en generalsekreterare.

Utvärderingsrådet utser planerings- och utvärderingsgrupper för utvärderingsprojekten, samt ordföranden för respektive grupp. Planeringsgruppen har till uppgift att utarbeta en projektplan, där utvärderingsprojektets mål, innehåll och metoder fastställs samt föreslå lämpliga medlemmar till utvärderingsgrupperna. Utvärderingsrådet godkänner projektplanen samt fattar beslut om medlemmarna i utvärderingsgruppen. Utvärderingsgruppen har till uppgift att i enlighet med projektplanen bekanta sig med utvärderingsobjekten och sammanställa en slutrapport eller feedback på utvärderings- och utvecklingsbedömningen. När man samlar ihop utvärderings- och planeringsgrupper är målet att de ska företräda en så mångsidig och bred sakkunskap som möjligt i förhållande till respektive område, tema, högskola eller högskolesektor. Medlemmarna ska företräda högskolorna, intressentgrupper, arbetslivet samt studerandeorganisationerna. Beroende på utvärderingen kan det även ingå utländska sakkunniga i utvärderingsgruppen. En av sekretariatets medlemmar fungerar som utvärderingsgruppens sekreterare.

Till den utvärderingsverksamhet som bedrivs av Rådet för utvärdering av högskolorna hör bland annat utvärderingar av högskolornas kvalitetssystem, dvs. auditeringar, tematiska eller utbildningsområdesvisa utvärderingar och utvärderingar av kvalitetsenheter. Med hjälp av utvärderingar som specificeras enligt tema eller utbildningsområde går det att ta fram information om vissa utvalda centrala och aktuella utbildningar som utvärderas. År 2012 färdigställdes en utvärdering

av utbildningen inom sjöfartsbranschen och en utvärdering av yrkeshögskolornas forskning, utveckling och innovationsverksamhet samt i början av 2013 en utvärdering av de internationella utbildningsprogrammen i Finland och av högskolornas samhällliga och regionala effekt. För utvärderingen av utbildningen inom sjöfartsbranschen svarade Rådet för utvärdering av högskolorna och Rådet för utbildningsutvärdering i samarbete med Trafiksäkerhetsverket. I samarbete med Rådet för utbildningsutvärdering genomförs därtill en utvärdering som blir klar i slutet av 2013 av utbildningen i småbarnsfostran.

Rådet för utvärdering av högskolorna har från och med hösten 2005 genomfört auditeringar av högskolornas kvalitetssystem. Auditeringen består av en oberoende och systematisk extern utvärdering, där man bedömer huruvida högskolans kvalitetssystem är ändamålsenligt och välfungerande samt uppfyller överenskomna kriterier. Då en högskola godkänts i auditeringen, får den en kvalitetsstämpel som är i kraft i sex års tid som den fritt kan använda sig av.

Det viktigaste uppdraget under mandatperioden 2010-2013 är auditeringen av högskolornas kvalitetssystem. År 2012 slutfördes högskolornas första auditeringsomgång. Samtliga universitet och yrkeshögskolor deltog i den. Inom loppet av år 2012 hade sammanlagt 40 finländska högskolor beställt en andra auditeringsomgång av Rådet för utvärdering av högskolorna.

De auditeringar Rådet för utvärdering av högskolorna utför i enlighet med universitetslagen och yrkeshögskolelagen är avgiftsbelagda för högskolorna. Bestämmelser om de avgifter som tas ut ingår i den förordning som undervisnings- och kulturministeriet har utfärdat (1182/2009) med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Övrig utvärderingsverksamhet som Rådet för utvärdering av utbildning utför i enlighet med utvärderingsplanen är avgiftsfri för högskolorna inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde.

Rådet för utbildningsutvärdering

Bestämmelser om den externa utvärderingen av utbildning ingår i 21 § i lagen om

grundläggande utbildning (628/1998), 16 § i gymnasielagen (629/1998), 24 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998), 15 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), 7 § i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) samt 7 § i lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998). Enligt dessa bestämmelser ska utbildningsanordnaren eller läroanstalten delta i extern utvärdering av utbildningen. För den externa utvärderingen finns i anslutning till undervisnings- och kulturministeriet ett råd för utbildningsutvärdering som är ett oavhängigt sakkunnigorgan. Undervisnings- och kulturministeriet utarbetar en utvärderingsplan för extern utvärdering av utbildningen.

Om Rådet för utbildningsutvärdering föreskrivs i statsrådet förordning om utvärdering av utbildning (1061/2009). Enligt förordningen har Rådet för utbildningsutvärdering till uppgift att bistå undervisnings- och kulturministeriet och stödjande utbildningsanordnarna i frågor som gäller utvärdering av utbildningen, ordna externa utvärderingar i anslutning till utbildningen och utbildningsanordnarnas verksamhet, utveckla extern utbildningsutvärdering och delta i internationellt utvärderingssamarbete. Utvärderingsrådet kan åta sig andra utvärderingsuppdrag, om detta inte äventyrar en korrekt skötsel av ovan nämnda uppgifter.

I utvärderingsrådet finns högst 14 medlemmar. Utbildningsförvaltningen, utbildningsanordnarna, utbildningsväsendets personal, de studerande samt arbetsliv och forskning ska vara representerade i rådet. I sammansättningen ska de olika utbildningsformerna och de båda språkgrupperna tas i beaktande. Utvärderingsrådet väljer inom sig en ordförande och en vice ordförande för rådets mandatperiod. Undervisnings- och kulturministeriet förordnar medlemmarna för högst fyra år i sänder. Det nuvarande rådets mandatperiod löper ut den 31 december 2013.

Rådet för utbildningsutvärdering har ett sekretariat. Undervisnings- och kulturministeriet kommer överens om sekretariatet med Jyväskylä universitet. Sekretariatet har till uppgift att bereda och verkställa de ärenden utvärderingsrådet ska behandla samt organisera utvärderingarna i enlighet med utvärde-

ringsplanen och verksamhetsplanen. Sekretariatet har en generalsekreterare samt ett nödvändigt antal sakkunniga och andra anställda. Sekretariatets arbete leds av generalsekreteraren.

Sekretariatet verkar som en fristående institution vid Jyväskylä universitet och de anställda vid sekretariatet står i arbetsavtalsförhållande till universitetet. Enligt universitetets interna förvaltningsstruktur har varje institution en direktion, och Rådet för utbildningsutvärdering fungerar som direktion för sekretariatet. I egenskap av direktion har rådet bland annat i uppgift att utveckla institutionens verksamhet, fatta beslut som hänför sig till sekretariatets verksamhets- och ekonomiplan, fastställa befattningsbeskrivningar samt yttra sig om de anställdas arbetsavtalsförhållanden.

Rådet utser en planerings- och en utvärderingsgrupp för varje utvärderingsprojekt. Då grupperna samlas ihop, är målet att de ska företräda en så mångsidig och bred sakkunskap som möjligt i förhållande till det utbildningsområde, tema eller den utbildningssektor som ska utvärderas. Medlemmarna i gruppen representerar forskning på området, utbildningsanordnarna, intressentgrupper, arbetsliv och studerande. Åtminstone en del av medlemmarna ska ha erfarenhet av utvärdering. För att garantera en oberoende utvärdering, ska utvärderingsgruppens medlemmars svar på sakkunskapen i substansfrågor. Sekretariatets generalplanerare är sekreterare för respektive grupp, och svarar i praktiken för utvärderingsprojektens administration.

År 2013 färdigställde Rådet för utbildningsutvärdering en syntesutvärdering av den svenskspråkiga utbildningen. Enligt den gällande nationella utvärderingsplanen blir de pågående utvärderingarna av utbildningen i småbarnsfostran och av invandrarutbildningen klara inom loppet av 2013. En helhetsutvärdering av läroplansprocessen inom den grundläggande yrkesutbildningen har också inletts planenligt och ska bli klar 2014. År 2012 färdigställde Rådet för utbildningsutvärdering utvärderingarna av kvaliteten i förskoleundervisningens kvalitet, medborgarinstitutens läroanstalts- och upprätthållarstruktur, färdigheterna för högskolestudier efter gymnasiet, kvaliteten på utbildningen inom

sjöfartsbranschen samt av läroplansgrunderna och pedagogiken i den grundläggande konstundervisningen.

Utvärderingsverksamheten vid Utbildningsstyrelsen

Enligt 1 § i statsrådets förordning om Utbildningsstyrelsen (805/2008) tillhör utvärderingar av inlärningsresultatet Utbildningsstyrelsens verksamhetsområde. Enligt 21 § i lagen om grundläggande utbildning, 16 § i gymnasielagen, 24 § i lagen om yrkesutbildning och 15 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning genomför Utbildningsstyrelsen uppföljningsutvärderingar av de nationella inlärningsresultaten i de olika läroämnena i enlighet med den timfördelning och de grunderna för läroplanen samt examensgrunderna enligt den utvärderingsplan som utarbetats av undervisnings- och kulturministeriet. Vid Utbildningsstyrelsen finns en enhet för utvärdering av inlärningsresultat.

Syftet med utvärderingen av inlärningsresultaten är att producera information om hur väl de mål som ställts upp i läroplanerna och examensgrunderna har uppnåtts. Information om inlärningsresultaten i den grundläggande utbildningen samlas in på basis av nationellt representativa elevurval. Elevernas kunskaper och attityder utvärderas med hjälp av förhandstestade serier av uppgifter. Uppgifterna utarbetas i en grupp där det ingår sakkunniga och lärare i såväl utvärderingspraxis som i respektive läroämne. I samband med utvärderingen av inlärningsresultaten insamlas även nödvändig bakgrundinformation av lärare och rektor. I utvärderingsrapporterna beskrivs kunskaperna och attityderna så att informationen kan användas för utvecklingsbehoven inom undervisningen och utbildningen samt i syfte att uppnå utbildningsmässig jämlikhet.

Utvärderingen av inlärningsresultaten i yrkesutbildning baserar sig på yrkesprov som ordnas i form av studiehelheter. Utvärderingssystemet omfattar samtliga grundexamina inom den grundläggande yrkesutbildningen. Utvärderingarna görs examensvis, och den information som ligger till grund för utvärderingen samlas in under hela utbildningstiden. I utvärderingen deltar samtliga

utbildningsanordnare som ordnar den utbildning som utvärderas. Utöver kvantitativa data samlas även kvalitativt material av utbildningsanordnarna in. Bedömningen gör det möjligt att jämföra inlärningsresultaten för olika studerande och utbildningsanordnare.

Utbildningsanordnarna får respons på den utvärdering som genomförts. Genom de elektroniska system för den allmänbildande och den yrkesinriktade utbildningen som är under utveckling kan informationen samlas in och responsen till respektive läroanstalt ges snabbt, vilket innebär att läroanstalterna och utbildningsanordnarna kan följa med sina egna resultat och dra nytta av dem i sin självutvärdering och sitt utvecklingsarbete.

Året 2011 slutfördes utvärderingen av inlärningsresultaten för modersmålsundervisningen i finska respektive svenska, bildkonst, musik och slöjd i grundskolans slutskede. I början av 2012 har Utbildningsstyrelsen redovisat för de tematiska helheterna inom den grundläggande utbildningen samt utvärderingarna av inlärningsresultaten i matematik, biologi, geografi, kemi och fysik, samhällslära och historia. Som bäst pågår utvärderingsprojekt för utvärderingar av främmande språk, hälsokunskap, huslig ekonomi och modersmålsundervisningen i finska respektive svenska inom den grundläggande utbildningen.

För yrkesutbildningens del har det inom 2011 färdigställts en slutrapport om specialstuderandes inlärningsresultat på nationell nivå för grundexamina inom social- och hälsovård, hotell- och restaurangbranschen, maskin- och metallbranschen samt logistik. År 2012 färdigställdes utvärderingsrapporter om grundexamina inom byggnadsbranschen och skogsbranschen.

Övrig utvärderingsverksamhet

Utöver utvärderingsråden och Utbildningsstyrelsen finns det även andra aktörer som bedriver utvärderingsverksamhet. Bland annat de finländska universiteten bedriver annan utbildningsutvärdering samt forskning kring utvärderingen. Enligt 4 § i lagen om regionförvaltningsverk (896/2009) ska regionförvaltningsverken utvärdera den regionala tillgången till basservice. Regionförvalt-

ningsverken följer upp, övervakar och utvärderar att tillgången till basservice sker lagenligt och på lika villkor. Därtill utför bland annat privata konsult- och forskningsbolag olika utvärderingsuppdrag.

Finland deltar också i flera internationella utvärderingar. Finland har deltagit i PISA-undersökningen fem gången från och med den första undersökningen, som gjordes år 2000. Den senaste PISA-undersökningen har utförts 2012. Åren 2012-2013 deltar Finland också i flera andra internationella undersökningar, så som PIAAC (Programme for the International Assessment of Adult Competencies) och TALIS (Teaching and Learning International Survey). De som utför de internationella undersökningarna utses genom anbudsfordfarande. Jyväskylä universitet har utsetts att utföra ovan nämnda undersökningar. PISA-forskningen har tidigare även genomförts av Helsingfors universitet.

I enlighet med gällande bestämmelser om utvärdering över den externa bedömningen ska utbildningsanordnaren även själv utvärdera utbildningen. Lokala utvärderingar genomförs i kommunerna och läroanstalterna. Även högskolorna ska göra en självvärdering av den utbildning som ges och den forskning eller konstnärliga verksamhet som bedrivs samt deras genomslagskraft.

Finlands Akademi svarar för utvärderingen av vetenskaplig forskning. Finlands Akademi utvärderar bland annat vetenskapliga områden, effekten av forskningsprogram samt utreder hela forskningssystemet. I beredningen av beslut om forskningsfinansiering utnyttjar man utvärderingar som gjorts av utomstående experter.

2.2 Den internationella utvecklingen

Sverige

Vid internationella jämförelser visar det sig i allmänhet att utvärderingen av utbildning delats upp så att den är underställd flera separata aktörer. I Sverige är Skolverket den statliga myndighet som styr, stöder och utvärderar verksamheten i skolorna. Skolverket gör bland annat upp läroplaner och har huvudansvaret för utvärderingen av utbildningssystemet. Därtill svarar Skolverket för det na-

tionella utvärderingssystemet, Sveriges deltagande i internationella jämförelser, publicerar utbildningsindikatorer och tar fram tematiska utvärderingar. Skolverket har en utvärderingsenhet.

Skolinspektionen svarar däremot för tillsynen av skolorna och fattar beslut om tillstånd för privatskolor (s.k. friskolor). Skolinspektionens tillsynsansvar omfattar småbarnspedagogiken, elevvården, skolorna och vuxenutbildningen (komvux). Skolinspektionen för därutöver statistik och gör analyser, men jämfört med Skolverket har den en mindre roll i utvärderingen av utbildningssystemet.

I Sverige utvärderades högskolorna tidigare av Högskoleverket. ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education) offentliggjorde emellertid våren 2012 en utredning om Högskoleverket, enligt vilken flera drag i verkets utvärderingssystem stod i strid med kvalitetssäkringsstandarderna för europeisk högskoleutbildning. Utvärderingen av högskolorna reformerades mycket riktigt från och med ingången av 2013, då en ny myndighet, Universitetskanslerämbetet, inledde sin verksamhet och övertog ansvaret för utvärderingen av högskolorna. UK-ämbetet svarar för utvärderingen av högskolorna, examenstillståndsprovning av statliga högskolor, tillsyn av högre utbildning och uppföljning av högskolornas verksamhet samt statistikansvar.

Danmark

I Danmark utvärderas utbildning av Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) och Danmarks Akkrediteringsinstitution. EVA har i uppgift att utvärdera utbildning. Uppdraget omfattar utvärderingar av småbarnsfostran, den grundläggande utbildningen, utbildning på andra stadiet, högre utbildning och vuxenutbildning.

EVA:s verksamhet leds av en direktör och en direktion som utses av undervisningsministeriet. För att trygga institutets oavhängighet, får statstjänstemän inte utses till direktionen. I stället utses medlemmar till direktionen på förslag från de viktigaste intressentgrupperna. På direktörens föredragning bereder direktionen en årsplan, som godkänns av undervisningsministeriet. EVA:s

verksamhet bistås av ett råd som har 36 medlemmar och företrädar intressenterna på bred bas. Rådet kan föreslå utvärderingsobjekt till årsplanen samt kommentera den.

I Danmark trädde en ny lag om ackreditering i kraft den 1 juli 2013, enligt vilken samtliga ackrediteringsbeslut samlas hos en enda operatör, Danmarks Akkrediteringsinstitution.

Den internationella referensramen för utvärderingen av högskolorna

Grunden för utvärderingen av högskolorna är att förbättra kvaliteten på deras verksamhet samt öka deras internationella konkurrenskraft. Utvärderingsverksamheten har en internationell referensram, som framför allt utgår från den europeiska utvecklingen och Bolognaprocessen, som Finland har förbundet sig till, i egenskap av ett av 47 länder som undertecknat avtalet. Sedan hösten 1999 har målet för processen varit upprättandet av Samområdet för Europeisk högre utbildning, EHEA (European Higher Education Area), som uppstod när undervisningsministrarna från samtliga länder som undertecknat Bologna-deklarationen i mars 2010 samlades i Budapest och Wien. De ursprungliga målen som ställts upp för 2010 har emellertid uppnåtts i varierande grad inom Samområdet. Processen fortgår, och nya mål har ställts upp för 2020. Kvaliteten på och kvalitetssäkringen av den högre utbildningen är alltså centrala teman inom ramen för Bologna-processen.

Det mest centrala dokumentet inom kvalitetssäkringen för högre utbildning på europeisk nivå är ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area). Dokumentet är resultatet av ett samarbete mellan fyra organisationer inom den högre utbildningen i Europa. Under Bolognaprocessens uppföljningsmöte i Bergen 2005 godkände undervisningsministrarna ESG som sameuropeisk standard för kvalitetssäkringen inom högre utbildning. ESG är indelat i tre faser, som omfattar standarder för intern kvalitetssäkring, standarder för extern utvärdering för den högre utbildningen samt standarder för dem som utför den externa utvärderingen.

ESG-standarden som gäller utvärderingsverksamhet kan sammanfattas i följande åtta punkter: 1. Aktörerna ska beakta de interna och externa standarder för högskolornas kvalitetssäkring som anges i dokumentet. 2. Aktörerna ska vara formellt erkända inom lagstiftningen och av offentliga myndigheter inom EHEA samt följa gällande lagstiftning på sitt verksamhetsområde. 3. Aktörerna ska regelbundet utföra externa kvalitetssäkringar. 4. Aktörerna ska ha tillräckliga personal- och ekonomiska resurser för att kunna genomföra den externa kvalitetssäkringen effektivt samt utveckla sin verksamhet. 5. Aktörerna ska ha klara och transparenta mål för sitt arbete, som skrivits in i offentligt tillgängliga dokument. 6. Aktörerna ska vara oberoende i den meningen att de självständigt ansvarar för sin verksamhet och att tredje parter, så som högskolor, ministerier eller andra intressenter inte kan påverka slutsatserna i rapporter eller rekommendationer. 7. De processer, kriterier och tillvägagångssätt aktörerna använder sig av ska vara på förhand fastställda och offentliga. Normalt omfattar processen en självutvärdering, en extern utvärdering av sakkunniga (inklusive företrädare för de studerande), ett auditeringsbesök, en fullständigt offentlig rapport och en systematisk uppföljning i anslutning till givna rekommendationer. 8. Aktörerna ska ha egna förfaranden för hur de uppfyller sitt tjänsteansvar. Denna praxis bör även omfatta obligatoriska externa utvärderingar minst vart femte år.

Gränsöverskridande utvärdering av högskoleutbildning är ett mål som uppställts för det europeiska högskoleområdet. Inom ramen för Bolognaprocessen har EQAR (European Quality Assurance Register) 2008 börjat göra upp en förteckning över tillförlitliga aktörer, dit utvärderare kan ansöka om inträde sedan de genomgått en extern utvärdering baserad på ESG-standarden. År 2010 utvärderade en internationell expertgrupp verksamheten vid Rådet för utbildningsutvärdering i enlighet med ESG-standarden. Syftet med den externa utvärderingen var att förnya medlemskapet i organisationen ENQA samt upptas i EQAR-registret. Rådet för utvärdering av högskolorna godkändes i den externa utvärderingen och vartdera målet uppfylldes.

Utvärderingarna handhas alltså till största delen av nationella aktörer, men det är vanligt att internationella utvärderare anlitas inom ramen för processen. Den andra auditeringsomgången av högskolornas kvalitetssäkringssystem genomförs 2012-2017. Enligt förhandsuppgifterna önskar cirka 90 procent av högskolorna utvärderas av Rådet för utvärdering av högskolorna, och av dem vill cirka hälften utvärderas av en internationell utvärderingsgrupp, dvs. en grupp där det även ingår utländska experter.

På europeisk nivå har Österrike och Rumänien öppnat hela den nationella utvärderingen för aktörer inom EQAR, dock med beaktande av den nationella lagstiftningen. Därutöver ratificerar några medlemsländer de ackrediteringsbeslut, som bl.a. joint-degree-program, som har fattats av aktörer som ingår i EQAR:s förteckning.

Den internationella referensramen för kvalitetssäkring av yrkesutbildning

Europaparlamentets och rådets rekommendation av den 18 juni 2009 om inrättande av en europeisk referensram för kvalitetssäkring av yrkesutbildning (2009/C 155/01) drar upp riktlinjer för kvalitetssäkringen inom yrkesutbildning. Rekommendationen grundar sig på principen om kontinuerlig kvalitetshöjning, och ibruktagandet av den främjas nätverket för kvalitetssäkring av yrkesutbildning (European Quality Assurance Reference Framework for Vocational Education and Training, EQAVET) och kontaktpunkterna för kvalitetssäkring på nationell nivå. Som kontaktpunkt för kvalitetssäkringen i Finland fungerar Utbildningsstyrelsen.

Med hjälp av den europeiska referensramen (Common Quality Assurance Framework, CQAF) främjas kvalitetshöjningen inom yrkesutbildningen samt dess utbildningsmål. Målet är att göra kvaliteten på utbildning mer transparent, utvidga samarbetet mellan medlemsländerna samt främja rörligheten inom yrkesutbildning. I referensramen ingår kvalitetssäkringen i flera faser, dvs. planering, genomförande, utvärdering och granskning. De gemensamma kvalitetskraven för varje fas bidrar till verkställandet av den på utbildningsanordnarnivå i varje medlemsland. I re-

ferensramen ingår dessutom indikatorer, med vars hjälp medlemsländerna kan välja ut de som är bäst lämpade för att stödja utvecklingsarbetet i respektive land. Rekommendationen tar inte ställning till den nationella utvärderingen eller hur den ordnas i medlemsländerna. Rådet för utbildningsutvärdering har utfört samtliga utvärderingar av yrkesutbildningar med iakttagande av den europeiska referensramen.

Den europeiska referensramen tar inte ställning till de förfaranden som anlitas vid kvalitetssäkringen, men däremot innehåller den vissa allmänna principer, kvalitetskriterier och mätare som ligger till grund för kvalitetssäkringen. Ett centralt mål är att stödja utbildningsanordnarnas självutvärdering. Rekommendationen har beaktats i publikationerna Kvalitetsstrategi för yrkesutbildning (Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2011:9) samt Utveckling av kvaliteten på läroavtalsutbildningen (Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2011:8) samt i kvalitetsutvecklingen inom yrkesutbildningen med utgångspunkt i dessa publikationer.

2.3. Bedömning av nuläget

Den finländska utvärderingsverksamheten är högtstående och stöder utvecklingen av utbildningen. Målen i regeringsprogrammet för statsminister Katainens regering samt i utvecklingsplanen för utbildning och forskning för 2011-2016 gäller till stora delar hela utbildningssystemet. För att utveckla utbildningssystemet i sin helhet krävs också att det finns information om utvärderingar som överskrider gränserna mellan olika utbildningssektorer och stadier som underlag för beslutsfattandet. Uppsplittningen av utvärderingsfunktionerna har inte gett bästa möjliga förutsättningar för sektorövergripande samverkan på utbildningsområdet.

Det internationella samarbetet och internationella jämförelser mellan utbildningssystem har blivit en allt mer integrerad del av utvecklings- och utvärderingsarbetet på utbildningsområdet. En allt bättre samordning inom det internationella samarbetet skulle främja en effektiv och verkningfull

användning av personal- och övriga resurser inom utvärderingen.

I publikationen Promemoria av arbetsgruppen för utveckling av systemet för utbildningsutvärdering (Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2007:27) ingår beskrivningar på bred front av frågor i anslutning till utvärderingen av utbildningar. I promemorian föreslogs en fusion av sekretariaten för Rådet för utbildningsutvärdering och Rådet för utvärdering av högskolorna till en helhet. Arbetsgruppen ansåg att det med tanke på en effektiv användning av resurserna och utnyttjande av utvärderingsexpertisen hade varit motiverat att förlägga respektive sekretariat till ett och samma ställe. Arbetsgruppens förslag framskred dock inte.

I undervisnings- och kulturministeriets utredning av koncernstyrning och strukturer (Tillsammans mer, undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och betänkanden 2011:16) konstaterades att det bör grundas ett utvärderingscenter för utbildning i Finland för att samla de centrala uppgifterna och kompetensen till en tydligare helhet. I utredningen föreslås att Rådet för utbildningsutvärdering, Rådet för utvärdering av högskolorna och Utbildningsstyrelsens utvärderingsuppgifter koncentreras till ett center för utvärdering av utbildning. Därtill konstaterades att även studentexamensnämndens uppgifter på välgrundade skäl kunde anslutas till centret. I enlighet med regeringsprogrammet lämnas däremot studentexamensnämndens uppgifter utanför det utvärderingscenter som ska grundas.

3 Syftet med propositionen och de viktigaste förslagen

3.1 Syfte

Syftet med att grunda Nationella centret för utbildningsutvärdering är att stärka utvärderingsverksamheten. Målet är att stärka den nationella utvärderingen av utbildning och ytterligare förbättra förutsättningarna för internationellt samarbete samt öka dess genomslagskraft. Genom grundandet av utvärderingscentret betonas och framhäver utvär-

deringens oberoende och självständiga ställning.

Grundandet av utvärderingscentret i enlighet med förslaget innebär att man koncentrerar de centrala uppgifterna och kompetensen inom utvärderingsverksamheten till en tydligare och effektivare helhet med större genomslagskraft. Därmed får man bland annat till stånd bättre möjligheter att utveckla utvärderingsmetodik. Därutöver är en målsättning att stärka den utbildningsstadi- och sektorövergripande utvärderingsverksamheten samt utnyttja personalens kompetens och utvecklingspotential bättre. Den föreslagna fusionen medför dessutom synergieffekter i fråga om insamlingen av material samt distributionen och tillgodogörandet av resultaten.

Grundandet av centret i enlighet med förslaget innebär inte några förändringar i de lagstadgade uppgifterna för utvärdering av utbildning. Vid fusionen av utvärderingsfunktionerna är målet att säkerställa att utvärderingsverksamheten kvarstår i åtminstone nuvarande omfattning samt beakta de nuvarande aktörernas särdrag, i synnerhet i fråga om de europeiska principerna och riktlinjerna för utvärdering av högskolorna.

3.2 Alternativt samt de viktigaste förslagen

Utvärderingscentrets organisation

Enligt förslaget ska utvärderingscentret fungera som ett ämbetsverk inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Under beredningen av propositionen har man även utrett alternativet att centret skulle fungera som en offentlighetsinrättning. I en utredning om undervisnings- och kulturministeriets koncernledning och -struktur (Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 6:2011) konstateras att det vore mer ändamålsenligt att grunda en utvärderingscentral för utbildning som en offentlighetsinrättning, eftersom man därigenom skulle betona utvärderingsverksamhetens oberoende och förbättra möjligheterna att bredda utbudet på service i anslutning till utvärderingsverksamheten.

En offentligrättslig inrättning är en separat juridisk person från staten, och bildas genom en speciallag om i frågavarande organisation. I lagen ska det bland annat ingå bestämmelser om den offentligrättsliga inrättningens juridiska person, dess uppgifter, rättigheter och ansvar, hur förvaltningen organiseras samt hur verksamheten finansieras. Exempel på offentligrättsliga inrättningar är de offentligrättsliga universiteten, Folkpensionsanstalten och Finlands Bank. De organ inom den statliga förvaltningen som fungerar som offentligrättsliga inrättningar är också i allmänhet rätt stora organisationer. Mindre expertorgan inom den statliga förvaltningen, såsom de flesta forsknings- och utvecklingsinstitut, bedriver i regel verksamheten i form av ämbetsverk.

Jämfört med ämbetsverk kan offentligrättsliga inrättningar anses ha en något mer omfattande beslutanderätt, i synnerhet i ekonomiska frågor. I övrigt tryggas vardera organisationsformens oavhängighet och självständighet genom en reglering av förvaltningsorganen samt utnämningarna till och beslutanderätten inom dessa.

Man bedömer att verksamheten vid utvärderingscentret till stora delar kommer att bestå av lagstadgade utvärderingsuppdrag, även om andelen externa uppdrag kan antas öka i takt med internationaliseringen av utvärderingsverksamheten. I vardera organisationsformen skulle utvärderingscentrets verksamhet till stora delar finansieras med statliga medel, antingen i form av budgetmedel som beviljas ämbetsverket eller i form av statsunderstöd som beviljas offentligrättsliga inrättningar eller i enlighet med någon annan reglerad finansieringsmodell. I vardera organisationsmodellen skulle utvärderingscentret bedriva avgiftsbelagd service och dessutom ta emot utvärderingsuppdrag och därigenom få extern finansiering.

Beträffande beslutanderätten i ekonomiska frågor handlar skillnaderna framför allt om offentligrättsliga inrättningars autonomi i fråga om äganderätt och ekonomiskt ansvar. I egenskap av offentligrättslig inrättning skulle utvärderingscentret kunna ackumulera eget kapital, för vilket det skulle ansvara genom effektiviteten i verksamheten. Om endast en bråkdel av finansieringen utöver den

statliga utgörs av extern finansiering, och om centret inte har möjligheter att ackumulera ett betydande eget kapital, spelar det med tanke på det ekonomiska oberoendet i praktiken inte någon större roll om verksamheten utformas som ett ämbetsverk eller en offentligrättslig inrättning.

Största delen av personalen vid ett ämbetsverk står i tjänsteförhållande till organisationen, och därutöver kan ämbetsverket avlöna anställda i arbetsavtalsförhållande via extern finansiering. Anställda vid statliga ämbetsverk omfattas av statens tjänste- och kollektivavtal. Anställda vid offentligrättsliga inrättningar står i arbetsavtalsförhållande till inrättningen.

Lagstiftningen om tjänsteförhållanden respektive arbetsförhållanden har i stor utsträckning samma innehåll, och bland annat är grunderna för uppsägning nästan identiska. Att bedriva verksamheten i egenskap av offentligrättslig inrättning skulle emellertid något öka organisationens förpliktelser som arbetsgivare. I egenskap av offentligrättslig inrättning skulle utvärderingscentret bland annat vara tvunget att förhandla fram ett separat kollektivavtal eller ansluta sig till kollektivavtalet inom någon annan bransch samt svara för de anställdas pensionsförsäkringar och arbetslöshetsförsäkringsavgifter. I övrigt påverkar organisationsformen inte personalens ställning i högre grad.

Ett ämbetsverk har inte rättsförmåga, utan ingår i staten som juridisk person och omfattas av statens budgetfinansiering. Att bedriva verksamheten i egenskap av offentligrättslig inrättning ställer därtill flera sådana krav på organisationen, som för de statliga ämbetsverkens del sköts inom ramen för staten. Bland annat ska offentligrättsliga inrättningar i förvaltningen iaktta bestämmelserna i bokföringslagen och revisionslagen, sköta egendoms- och ansvarsförsäkringar, personalens kollektivavtals- och pensionsarrangemang samt arrangemang gällande lokalerna. Att bedriva verksamheten i egenskap av offentligrättslig inrättning skulle alltså ställa krav på ytterligare resurser för förvaltnings- och stödtjänster.

Man kan trygga oavhängigheten för ett utvärderingscenter som organiserats i form av ett ämbetsverk genom reglering av centrets

ledning, förvaltningsstruktur och beslutsfattande. I egenskap av offentligrättslig inrättning skulle centret ha något större befogenheter gällande ekonomiska beslut, men också som ämbetsverk kan centret bredda serviceutbudet och ta emot externa utvärderingsuppdrag. I synnerhet möjligheterna att utnyttja personalen effektivt och rikta in sig på centrets kärnuppgift talar för ämbetsverksmodellen, eftersom det innebär att man kan anslå mer resurser för utvärderingsverksamheten.

Administrativ modell för utvärderingsrådet

Offentliga ämbetsverk och inrättningar kan indelas i två administrativa modeller: generaldirektörsmodellen och styrelsemodellen. I generaldirektörsmodellen är det direktören som leder verksamheten och fattar besluten. I strategiska beslut bistås direktören av en direktion. I praktiken sköts beslutsfattandet inom ämbetsverk och inrättningar med en generaldirektör emellertid genom att beslutanderätten på olika sätt delas upp mellan direktören och direktionen. I styrelsemodellen tilldelas styrelsen ledningsuppdraget, och styrelsens uppgift och ställning påminner om styrelsens uppgifter inom ett aktiebolag eller ett statligt affärsverk.

Då man organiserar utvärderingscentrets förvaltning, bör man fästa uppmärksamhet vid att trygga centrets oavhängighet och självständighet, så att de administrativa arrangemangen inte äventyrar utvärderingarnas tillförlitlighet. Särskilt bör utvärderingscentrets oavhängighet tryggas beträffande beredningen av utvärderingsplanen och regleringen av beslutsfattandet. Därtill bör modellen vara funktionellt effektiv i den meningen, att de administrativa nivåerna och kostnaderna bör stå i rätt proportion till de krav som ställs på förvaltningen.

Som modell för utvärderingscentrets förvaltning föreslås att direktören har beslutanderätten och bistås strategiskt av ett organ av direktionsstyp. Som ett sådant organ föreslås ett utvärderingsråd bestående av representanter som har utvärderingskompetens. Utvärderingsrådet deltar i uppläggnings- och utvärderingscentrets strategi genom att utveckla och utveckla centrets verksamhet. Dessutom fö-

reslås att utvärderingsrådet också har en central roll i uppgörandet av utvärderingsplanen.

Enligt 11 § i förordningen om statsbudgeten (1243/1992) ska varje ministerium fastställa de viktigaste målen för resultaten av verksamheten inom förvaltningsområdet och vid dess viktigaste ämbetsverk och inrättningar. Emellertid bör man med tanke på utvärderingscentrets oavhängighet och självständighet i förhållande till undervisnings- och kulturministeriet inte ta i bruk det resultatbaserade avtalsförfarande som avses i förordningen. Förfarandet skulle innebära att undervisnings- och kulturministeriet styrde och följde upp resultaten av verksamheten med hjälp av utvärderingsplanen.

Utvärderingsrådets sammansättning

Förfarandet vid tillsättningen av utvärderingsrådet, dess sammansättning samt förhållandet till undervisnings- och kulturministeriet är av central betydelse med tanke på utvärderingsverksamhetens oavhängighet. I samband med beredningen av propositionen har man på bred front behandlat frågor angående hur många råd det bör finnas och medlemskapet i dem.

Enligt 6 § 2 punkten i reglementet för statsrådet (262/2003) avgörs förordnanden av medlemmar i direktionerna för centralförvaltningens ämbetsverk och inrättningar vid statsrådets allmänna sammanträde, om dessa ärenden enligt lag eller förordning ska avgöras av statsrådet. Dock ankommer beslutanderätten på ett ministerium, om det uttryckligen föreskrivs att ärendet ankommer på ministeriet. Enligt förarbetena till reglementet ankommer utnämningar till direktionen för forskningsanstalter och ämbetsverk av teknisk natur huvudsakligen på ministerierna.

I syfte att betona utvärderingsverksamhetens oberoende ska statsrådet enligt förslaget tillsätta ett utvärderingsråd i anslutning till utvärderingscentret. För närvarande tillsätter undervisnings- och kulturministeriet Rådet för utvärdering av högskolorna samt Rådet för utbildningsutvärdering.

I stället för ett utvärderingsråd kunde det såsom för närvarande finnas två. Alternativt kunde man i syfte att utöka specialkunnandet angående olika utbildningsformer i stället för

två råd ha tre, varvid det nuvarande Rådet för utbildningsutvärdering kunde delas upp i ett råd för utvärdering av allmänbildande utbildning och ett råd för utvärdering av yrkesutbildning. Syftet med att bilda utvärderingscentret är emellertid att fusionera olika utvärderingsfunktioner och uppnå en synergieffekt, vilket bäst förverkligas genom den föreslagna modellen med ett enda utvärderingsråd.

När man övergår till modellen med ett utvärderingsråd, bör man fästa uppmärksamhet vid antalet medlemmar i rådet. Ett stort antal medlemmar kan försvaga rådets funktionsförmåga och effektivitet, men å andra sidan bör man säkerställa att rådets sammansättning erbjuder tillräcklig sakkunskap om olika utbildningsformer och utvärderingsverksamhet. För närvarande har Rådet för utvärdering av högskolorna 12 medlemmar och Rådet för utbildningsutvärdering 14 medlemmar. I utkastet till förordning som bifogas till propositionen föreslås att utvärderingscentret ska ha 13 medlemmar, vilket innebär en avsevärt fåtaligare sammansättning i det föreslagna rådet än det sammanlagda antalet medlemmar i de två nuvarande råden. Enligt förslaget ska utvärderingsrådets medlemmar representera olika utbildningsområden, lärarutbildningen, forskning, arbetsliv och de studerande. Målet är att utvärderingsrådets sammansättning ska förändras så att man lägger mer vikt vid sakkunskapen kring utvärderingen av utbildning. Därtill föreslås att utvärderingscentret kan tillsätta en delegation med representanter för centrala intressentgrupper.

Auditeringarna av högskolornas kvalitetsystem och övriga utvärderingar som riktar sig till högskolorna ska enligt förslaget utgöra en betydande andel av utvärderingscentrets uppgifter. Den internationella utvecklingen och de europeiska principerna för kvalitetssäkring i synnerhet ställer krav på anordnandet av utvärderingen av högskolorna. De europeiska principerna för kvalitetssäkring förutsätter bland annat att representanter för högskolorna, de studerande samt centrala intressentgrupper såsom företrädare för arbetslivet involveras i beslut som gäller planering, tillvägagångssätt och slutresultat för utvärderingen. Enligt förslaget ska genomfö-

randet av de europeiska principerna samt en tillräcklig sakkunskap i fråga om utvärdering av högre utbildning tryggas genom tillsättandet av en separat utvärderingssektion i anslutning till utvärderingsrådet. Sektionen ska enligt förslaget ha beslutanderätt i sådana utvärderingar som gäller högskolor. Enligt förslaget utnämner undervisnings- och kulturministeriet en sektion för utvärdering av högskolorna på framställning från utvärderingscentret.

Utvärderingsplan

Med tanke på utvärderingarnas effektivitet och genomslagskraft är det viktigt med en tillräckligt långsiktig planering av verksamheten. Det viktigaste strategiska verktyget är utvärderingsplanen, som omfattar de objekt som utvärderas och tidtabellerna för utvärderingarna. För närvarande är det undervisnings- och kulturministeriet som utarbetar utvärderingsplanen för de externa utvärderingarna.

I syfte att stärka utvärderingscentrets oavhängighet och självständighet föreslås en ändring av förfarandet, så att utvärderingsrådet ska svara för att göra upp utvärderingsplanen. I arbetet med planen vore det viktigt att även höra centrala intressentgrupper, så att olika aktörers utvärderingsbehov kan beaktas redan i beredningen av planen. Undervisnings- och kulturministeriet svarar för planeringen och verkställigheten av utbildningspolitiken samt beredningen av lagstiftningen på området. Det är motiverat att ministeriet också godkänner utvärderingsplanen, eftersom man via de fastställda utvärderingsobjekten tar fram information för det utbildningspolitiska beslutsfattandet.

För närvarande samordnar man med hjälp av utvärderingsplanen bland annat nationella och internationella utvärderingar samt regi- och förvaltningsverkens utvärderingar av baservice. Efter att utvärderingscentret har bildats, slår man i utvärderingsplanen endast fast vilka utvärderingar utvärderingscentret ska genomföra, vilket ger den karaktären av verksamhetsplan för utvärderingscentret. För att undvika överlappningar bör ministeriet dock i samband med godkännandet av utvärderingsplanen även beakta till exempel beslut

att delta i internationella och andra utvärderingar.

Utvärderingscentrets uppgifter och verksamhet

Utvärderingscentret föreslås handha de uppgifter som för närvarande sköts av Rådet för utvärdering av högskolorna, Rådet för utbildningsutvärdering samt utvärderingsuppgifterna vid enheten för utvärdering av inlärningsresultat vid Utbildningsstyrelsen, och bildandet av centret medför inte bredare eller utvidgade utvärderingsuppgifter. Utvärderingscentrets uppgift föreslås vara att verka såsom en oavhängig extern sakkunnigorganisation för utvärdering av utbildning och ta fram information för det utbildningspolitiska beslutsfattandet och för att utveckla utbildningen.

Utvärderingscentrets verksamhet ska enligt förslaget täcka det nuvarande läget i fråga om den externa utvärderingen av förskoleundervisning och grundläggande utbildning, gymnasieutbildning, yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning, fritt bildningsarbete, grundläggande konstundervisning samt högre utbildning. Verksamheten ska enligt förslaget bland annat omfatta utvärdering av inlärningsresultaten, tematiska utvärderingar samt lägesbedömningar av utbildningen samt av utbildningsanordnarnas och högskolornas verksamhet och auditeringar av deras kvalitetssystem. Undervisnings- och kulturministeriet ska enligt förslaget dock på motsvarande sätt som för närvarande även kunna överlåta ett enskilt utvärderingsuppdrag till en annan aktör.

Enligt förslaget utförs en del av utvärderingarna i enlighet med utvärderingsplanen som avgiftsfria myndighetsuppdrag. Däremot är utvärderingarna av högskolornas kvalitetssystem avgiftsbelagda för samtliga högskolor på motsvarande sätt som för närvarande.

Med undantag för utvärderingarna av inlärningsresultaten ska det egentliga utvärderingsarbetet även framöver i regel utföras av utvärderingsgrupper, där utvärderingscentrets tjänstemän deltar som sekreterare och rapportörer. För utvärderingen av inlärningsresultat behövs det även framöver sakkunniga inom respektive ämne och utbildningsområ-

de, som svarar för genomförande och redovisning för projekten. Utvärderingscentrets interna arbetsfördelning och administrativa organisation fastställs enligt förslaget i arbetsordningen.

Också efter det att utvärderingscentret har bildats kommer det att finnas andra aktörer som bedriver utvärderingsverksamhet. Regionförvaltningsverken har alltså till uppgift att utvärdera tillgången till basservice på regional nivå, inklusive utvärderingar av tillgången till utbildning. Regionförvaltningsverkens utbildningsutvärderingar fokuserar i regel på kvantitativa frågor. Utvärderingarna på lokal nivå föreslås kvarstå hos kommuner och läroanstalter. Dessutom kan man, liksom hittills, också framöver delta i olika internationella utvärderingar såsom PISA-undersökningen. Utvärderingen av forskning föreslås kvarstå hos Finlands Akademi.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Bildandet av Nationella centret för utbildningsutvärdering ska enligt förslaget genomföras inom ramen för till buds stående budgetmedel samt de anslag som inom ramen för budgetramen reserverats för utvärderingsverksamhet i statsbudgeten för 2014-2017. Bildandet av utvärderingscentret samt nödvändiga arrangemang för detta ska beaktas i förslaget till statsbudget för 2014.

Inom ramen de anslag som beviljats i statsbudgeten för 2013 har under moment 29.01.04 *Utvärdering av utbildningen och högskolorna samt rättsskyddsnämnden för studerande* reserverats sammanlagt 2 489 000 euro för utvärderingsverksamhet. Från moment 29.01.02 *Utbildningsstyrelsens omkostnader* överförs en andel om 1 125 000 euro för utvärderingsverksamhet för 2014 till omkostnaderna för Nationella centret för utbildningsutvärdering för 2014, vilket motsvarar omkostnaderna för de funktioner som överförs för 1.5.-31.12.2014.

Från moment 29.10.20 *Utvecklande av den allmänbildande utbildningen och barndagvården* och från moment 29.20.21 *Utvecklande av yrkesutbildningen* har beviljats an-

slag för att utveckla utvärderingen av utbildningsresultat.

Grundandet av utvärderingscentret i enlighet med förslaget innebär inte att de aktörer som sammanslås får fler uppgifter att sköta. Däremot innebär det något utökade administrativa uppgifter. Emellertid svarar Rådet för utvärdering av högskolorna och Rådet för utbildningsutvärdering redan inom ramen för nivån på nuvarande budgetanslag för sina allmänna direkta och indirekta omkostnader. I de budgetmedel som enligt förslaget överförs från anslagen för Utbildningsstyrelsens omkostnader, har man utöver personalkostnaderna även beaktat allmänna omkostnader.

Samtliga aktörer som fusioneras har redan nu haft avgiftsbelagd service. Den avgiftsbelagda servicen anses inte växa nämnvärt i inledningsskedet.

Ämbetsverket föreslås inte ha en separat bokföringsenhet, utan ingå i undervisnings- och kulturministeriets bokföringsenhet.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Bildandet av Nationella centret för utbildningsutvärdering i enlighet med förslaget skulle ha direkta konsekvenser för de myndigheter som ansvarar för den nuvarande utvärderingsverksamheten, dvs. för verksamheten vid undervisnings- och kulturministeriet, Utbildningsstyrelsen samt Jyväskylä universitet. Sekretariatet vid Rådet för utvärdering av högskolorna står i tjänsteförhållande till undervisnings- och kulturministeriet och verkar i ministeriets lokaler, och anlitar sålunda ministeriets gemensamma förvaltnings- och stödtjänster. Sekretariatet har emellertid verkat som en fristående enhet och endast svarat för sådana uppgifter som gäller utvärdering av högskolorna, och med undantag för överföringen av tjänster skulle förändringen därmed inte ha betydande konsekvenser för verksamheten vid undervisnings- och kulturministeriet.

Utvärderingen av inlärningsresultat vid Utbildningsstyrelsen, och därmed de flesta av de nuvarande tjänsterna vid enheten för utvärdering, ska enligt förslaget överföras till utvärderingscentret. För Utbildningsstyrelsen innebär detta att antalet sakkunniga tjänste-

män samt kostnaderna för administration, informationsteknologi och lokaler minskar.

Sekretariatet för Rådet för utbildningsutvärdering har bedrivit verksamheten som en fristående enhet vid Jyväskylä universitet. Bildandet av utvärderingscentret i enlighet med förslaget innebär att denna enhet läggs ner. Sekretariatet har emellertid verkat i kraft av ett avtal med undervisnings- och kulturministeriet och anslag som dimensionerats enligt detta avtal, och därmed blir konsekvenserna för verksamheten vid Jyväskylä universitet inte betydande.

Utvärderingscentret ska enligt förslaget utgöra en ny myndighet inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde, vilket ger upphov till nya uppgifter för ministeriet. Undervisnings- och kulturministeriet har emellertid redan hittills svarat för till exempel tillsättningen av utvärderingsråden och utarbetandet av utvärderingsplanen, och därmed skulle förändringen inte märkbart öka mängden administrativt arbete vid ministeriet. Enligt förslaget överförs huvudansvaret för utarbetandet av utvärderingsplanerna från ministeriet till utvärderingscentret. Därtill överförs bland annat personal- och övriga förvaltningsärenden till utvärderingscentret. Även till den delen minskar det föreslagna utvärderingscentret sålunda ministeriets uppgifter i anslutning till utvärderingsverksamheten.

4.3 Konsekvenser för personalen

Av personalen står de anställda vid sekretariatet för Rådet för utvärdering av högskolorna i tjänsteförhållande till undervisnings- och kulturministeriet, de anställda vid Utbildningsstyrelsens enhet för utvärdering i tjänsteförhållande till Utbildningsstyrelsen och de anställda vid Rådet för utbildningsutvärdering i arbetsavtalsförhållande till Jyväskylä universitet. Vid sekretariatet för Rådet för utvärdering av högskolorna arbetar för närvarande tio personer i fast tjänsteförhållande samt generalsekreteraren för sekretariatet, som med stöd av förordningen står i tjänsteförhållande för viss tid. Vid Utbildningsstyrelsens utvärderingsenhet finns 20 tjänster, varav 15 är fasta tjänster och fem på viss tid. Sekretariatet för Rådet för utbildningsutvär-

dering har nio anställda, varav sex är i varaktigt arbetsavtalsförhållande och tre står i arbetsavtalsförhållande för viss tid. Sekretariatet vid Rådet för utvärdering av högskolorna och personalen vid enheten för utvärdering vid Utbildningsstyrelsen

I syfte att trygga anställningsförhållandets kontinuitet för dem som är anställda vid sekretariatet för Rådet för utvärdering av högskolorna samt för de anställda som arbetar med utvärdering vid Utbildningsstyrelsen ska enligt förslaget motsvarande tjänster och uppgifter överföras till Nationella centret för utvärdering av utbildning från och med den 1 maj 2014. Överföringen ska ske med iakttagande av statstjänstemannalagen (750/1994) samt övriga bestämmelser och anvisningar som gäller statligt anställda.

Enligt 5 a § i statstjänstemannalagen överförs i samband med omstrukturering av funktionerna inom statsförvaltningen de tjänster och överflyttas de tjänstemän som utnämns till tjänsterna till samma ämbetsverk som uppgifterna överförs till. Tjänstemän som utnämns till ett tjänsteförhållande för viss tid övergår till anställning vid ämbetsverket för den tid tjänsteförhållandet varar. Tjänsten får överföras utan tjänstemannens samtycke, om tjänsten överförs inom eller till tjänstemannens egen pendlingsregion. Enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) sträcker sig en persons pendlingsregion 80 kilometer från personens faktiska bostad.

Om tjänsten överförs någonstans utanför tjänstemannens egen pendlingsregion, krävs dennes samtycke. En eventuell vägran av tjänstemannen att flytta inverkar dock inte på överföringen av uppgifterna till den nya placeringsorten. Enligt 27 § 3 mom. i statstjänstemannalagen kan tjänstemannen sägas upp, om en tjänst som inrättats vid ämbetsverket förläggs till en annan ort och tjänstemannen av grundad anledning inte övergår till att arbeta på denna ort.

Enligt förslaget överförs samtliga tjänster vid Rådet för utvärdering av högskolorna till det utvärderingscenter ska som bildas. Antalet tjänster vid Utbildningsstyrelsens enhet för utbildningsutvärdering som ska överföras kommer att preciseras i ett senare skede. Utgångspunkten för förslaget är att antalet tjänster vid Utbildningsstyrelsen som över-

förs motsvarar antalet årsverken som ägnas åt utvärdering av utbildning, och att man likaledes överför sådana tjänster vars viktigaste befattningsprofil utgörs av sådana uppgifter som nu överflyttas. Sådana anställda vid utvärderingsenheten, vars tjänst inte överförs till utvärderingscentret, kvarstår i Utbildningsstyrelsens tjänst i enlighet med sitt tjänsteförhållande.

Sekretariatet för Rådet för utbildningsutvärdering

Enligt 11 § i statsrådets förordning om utvärdering av utbildning kommer undervisnings- och kulturministeriet överens om sekretariatet med Jyväskylä universitet. Enligt avtalet svarar Jyväskylä universitet för produktionen av de tjänster sekretariatet kräver samt för de kostnader utvärderingsverksamheten ger upphov till inom ramen för de bidrag som enligt avtalet ska beviljas. I egenskap av arbetsgivare ansvarar Jyväskylä universitet för sekretariatet. Med anledning av grundandet av utvärderingscentret har avtalet med Jyväskylä universitet sagts upp från och med den 1 januari 2014, men man kommer att förlänga det nya avtalet till den 30 april 2014.

Anställningsförhållandena vid sekretariatet för utvärderingsrådet har genom lagen om ikraftträdelse av universitetslagen (559/2009) från och med den 1 januari 2010 ändrats från tjänsteförhållanden till arbetsavtalsförhållanden. Enligt 32 § 1 mom. i universitetslagen står universitetets personal i arbetsavtalsförhållande till universitetet. I fråga om de anställda och anställningsvillkoren gäller vad som bestäms i eller med stöd av lag och vad som avtalas i kollektivavtal och arbetsavtal.

I 1 kap. 10 § i arbetsavtalslagen (55/2001) föreskrivs om överlåtelse av rörelse. Med överlåtelse av arbetsgivarens rörelse avses överlåtelse av ett företag, en rörelse, en sammanslutning eller en stiftelse eller en funktionell del därav till en annan arbetsgivare, om den rörelse som överläts och som bedrivits som huvud- eller sidoverksamhet eller den överlätna delen efter överlåtelsen förblir oförändrad eller likartad. Vid överlåtelsen av rörelsen övergår de rättigheter och skyldigheter samt till dem anslutna anslutningsförmå-

ner, som arbetsgivaren har med anledning av de anställningsförhållanden som gäller vid tiden för överlåtelsen på rörelsens nya ägare eller innehavare.

Enligt förslaget övergår det sekretariat för Rådet för utbildningsutvärdering som avses i 11 § i statsrådets förordning om utvärdering av utbildning genom överlåtelse av rörelse i enlighet med 1 kap. 10 § i arbetsavtalslagen i utvärderingscentrets tjänst från och med den 1 maj 2014. Personalens arbetsavtalsförhållanden ändras till tjänsteförhållanden och de utnämns till tjänsteförhållande från och med den 1 maj 2014. Den som varit anställd i arbetsavtalsförhållande på viss tid utnämns enligt förslaget till tjänsteförhållande för viss tid för den tid som överenskommit i arbetsavtalet. Överlåtelsen av rörelse gäller enligt förslaget inte sådana anställda vid sekretariatet för Rådet för utbildningsutvärdering vars arbetsavtalsförhållande till Jyväskylä universitet inte är i kraft, dvs. som upphör den 30 april 2014 eller innan dess.

För en överlåtelse av rörelse enligt arbetsavtalslagen krävs inte arbetstagarnas samtycke och de anställda som omfattas av överlåtelsen har inte heller möjlighet att välja att fortsätta anställningen vid Jyväskylä universitet. Enligt förslaget tillämpas dock vid överlåtelsen den särskilda uppsägningsrätt som avses i 7 kap. 5 § i arbetsavtalslagen, dvs. arbetstagaren får utan iakttagande av den uppsägningsperiod som annars tillämpas i anställningsförhållandet säga upp arbetsavtalet så att det upphör på dagen för överlåtelsen.

Vid överlåtelsen överförs de rättigheter och skyldigheter samt därmed förbundna anställningsförmåner som arbetsgivaren har på rörelsens nya ägare eller innehavare. Vid tidpunkten för överlåtelsen omfattas sekretariatet för Rådet för utbildningsutvärdering av universitetens allmänna kollektivavtal, och med iakttagande av 5 § i lagen om kollektivavtal (436/1946) ska villkoren i universitetens gällande kollektivavtal omfatta de anställda vid tidpunkten för överlåtelsen till dess kollektivavtalet går ut. För närvarande är universitetens allmänna kollektivavtal i kraft till den 31 mars 2014. Efter det att kollektivavtalet löpt ut, omfattas den överförda personalen av statens tjänstekollektivavtal.

Anställningsförhållandet för de anställda som överförs ska fortgå utan avbrott, vilket innebär att t.ex. den rätt till semester som intjänats vid tidpunkten för överlåtelsen kvarstår. Därtill beaktas tillämpningen av de bestämmelser som ligger till grund för den sammantagna längden för det anställningsförhållande som överförs. Närmare villkor angående överlåtelsen av rörelse kommer att avtalas inom ramen för det avtal för överlåtelse av rörelse som ingås med Jyväskylä universitet.

I enlighet med principerna för överlåtelse av rörelse omfattas de anställda även av 11 § i lagen om införande av universitetslagen, som innehåller bestämmelser om de anställdas pensionsskydd. Enligt bestämmelsen omfattas anställda vid universitetet som är födda före den 1 januari 1980 av lagen om statens pensioner (395/2006). I motiveringen till denna övergångsbestämmelse, föreslås att lagen om statens pensioner ska tillämpas på sådana personer som omfattas av övergångsbestämmelsen, även om de anställts av ett annat universitet eller återgår till en anställning som omfattas av lagen om statens pensioner. Enligt motiveringen gäller övergångsbestämmelsen även personer födda före 1980 som har anställts först efter det att den nya universitetslagen trätt i kraft och som redan omfattats av lagen om statens pensioner när de anställts av universitetet.

Övriga arrangemang för personalen

I statens tjänste- och kollektivavtal för avtalsperioden 2012-2014 har man kommit överens om att vid omorganiseringar inleda beredningen av det nya ämbetsverkets avlöningssystem mellan arbetsgivarmyndigheten och löntagarorganisationerna som en del av beredningen av den övriga förändringen så snart som möjligt efter det att beslut om omorganiseringen fattats på regeringsnivå. Förhandlingarna om lönesättningsystemet för det utvärderingscenter som bildas genomförs enligt förslaget i enlighet med principerna för statens tjänste- och kollektivavtal. Vid förhandlingarna om lönesättningen beaktar man bestämmelserna om säkerställande av den gamla lönen under övergångsskeden.

Enligt förslaget inrättas en ny tjänst som direktör för utvärderingscentret. Tjänsten lediganslås och man eftersträvar att tillsätta den innan lagen träder i kraft. Tjänsten inrättas inom ramen för de budgetmedel som ska överföras till utvärderingscentret.

För de anställda i utvärderingsuppdrag som sammanslås har det ordnats personalmöten, där man behandlat frågor och åtgärder i anslutning till grundandet av utvärderingscentret. Förberedelserna i anslutning till organisationsförändringen och överföringen av personal har inletts. Personalen deltar i stor utsträckning i de planeringsgrupper som förbereder grundandet av centret. Dessutom tas överflyttningen av personal upp inom ramen för respektive organisations samarbetsförfarande.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

Utvärderingscentret tar fram information för det utbildningspolitiska beslutsfattandet samt för utvecklingen av det. Utvärderingsinformation som gäller utbildning har stor samhällelig betydelse för utvecklingen av utbildning, stödandet av inlärning och kvalitetssäkringen av utbildning. Den föreslagna sammanslagningen av utvärderingsfunktionerna förbättrar möjligheterna att dra nytta av utvärderingsresultaten i utvecklingsarbetet och beslutsfattandet på lokal, regional och riksnivå.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och – material

Arbetsgruppen i syfte att utreda grundandet av utvärderingscentret

Undervisningsministeriet tillsatte den 1 december 2011 en arbetsgrupp i syfte att utreda grundandet av ett Nationellt center för utbildningsutvärdering. Arbetsgruppen fick i uppdrag att bereda ett förslag om nödvändig författning samt ekonomiska och andra konsekvenser. Förslaget skulle vara klart senast den 30 april 2012. Arbetsgruppens mandat förlängdes emellertid till den 15 juni 2012. Enligt uppdraget skulle arbetsgruppen bereda ett förslag som åtminstone omfattade utvär-

deringscentrets organisation, förhållande till undervisnings- och kulturministeriet, personalens ställning samt centrets placering, med beaktande av bestämmelserna i lagen om samt statsrådets förordning om behörighet vid placering av statliga enheter och funktioner. Under arbetsgruppens gång blev det klart att det inte var möjligt att inom ramen för arbetsgruppens mandatperiod utreda placeringsorten och därför beslöt man ge en utredningsman i uppdrag att utreda saken.

Under arbetsgruppens arbete hördes personalen den 2 april 2012 och intressentgrupperna den 16 april 2012. I de inlägg som gjordes under hörandena och i de skriftliga utlåtandena fästes uppmärksamhet bland annat vid säkerställandet av utvärderingscentrets oavhängighet och självständighet, organisationsformen, förvaltningsstrukturen och tryggandet av personalens ställning samt centrets placeringsort.

Utgående från responsen vid hörandena ändrades arbetsgruppens förslag genom att antalet utvärderingsråd minskades från tre till ett samt genom en precisering av fördelningen av befogenheterna mellan direktören och organet av direktionsstyp. De ändringar som företogs lyfter fram utvärderingscentrets oavhängighet och de fördelar synergieffekterna grundandet av det nya centret medför. I en del inlägg under hörandena understödde man tanken på att bilda utvärderingscentret som en offentligt rättslig inrättning, men med anledning av de skäl som anförts ovan i kapitel 3.2. ändrade arbetsgruppen inte sitt ursprungliga förslag till denna del.

Arbetsgruppen överräckte förslaget, som beretts i form av en regeringsproposition, till undervisningsministern den 20 juni 2012. Arbetsgruppen begärde utlåtanden om propositionen av universiteten, yrkeshögskolorna, regionförvaltningsverken, de organisationer som företräder högskolorna och utbildningsanordnaren, centrala arbetsmarknadsorganisationer, övriga centrala intressentgrupper, såsom Utbildningsstyrelsen och Finlands kommunförbund, samt av justitie-, inrikes-, arbets- och närings- respektive finansministeriet.

Utredning om utvärderingscentrets placering

Det företogs en utredning om placeringen av utvärderingscentret i enlighet med lagen om behörighet vid placering av statliga enheter och funktioner (362/2002) samt motsvarande förordning (567/2002) (Utredning angående placeringen av Nationella centret för utvärdering av utbildning, Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2012:25). I utredningen bedömdes de funktionella, ekonomiska, regionala aspekterna samt konsekvenserna för personalens del. För utredningen svarade utredare Markku Mattila, och den överlämnades till undervisningsministern den 7 november 2012. I utredningen föreslogs att utvärderingscentret förläggs till Helsingfors, men att verksamheten förläggs till Jyväskylä i den utsträckning Rådet för utbildningsutvärdering för närvarande verkar där.

Innan placeringsbeslutet fattades, begärde undervisnings- och kulturministeriet koordineringsgruppen för regionalisering om ett utlåtande om ministeriets förslag. Enligt förslaget placeras Nationella centret för utbildningsutvärdering i Helsingfors, men så att en del av centrets verksamhet förläggs till Jyväskylä. Koordineringsgruppen förordade att nationella centret för utbildningsutvärdering placeras i Helsingfors och delvis i Jyväskylä, så att den verksamhet som förläggs till Jyväskylä bildar en tillräckligt stark helhet och att ställingen för de anställda som överförs från Jyväskylä universitet i praktiken ordnas enligt samma principer som gäller övrig personal som överförs till centret.

Med utgångspunkt i koordineringsgruppens utlåtande preciserade undervisnings- och kulturministeriet sitt förslag till placering till den del detta gäller den verksamhet som förläggs till Jyväskylä. Enligt undervisnings- och kulturministeriets beslut av den 28 februari 2013 motsvarar den verksamhet som förläggs till Jyväskylä till omfattningen ungefär verksamheten vid sekretariatet för Rådet för utbildningsutvärdering. Beträffande placeringen iaktas god personalpolitik, och man eftersträvar att de anställda inte ska behöva byta arbetsplats utan att ha samtyckt till detta. Enligt beslutet fattas närmare beslut om den verksamhet som förläggs till Helsingfors respektive Jyväskylä samt om antalet anställda längre fram.

Förberedelser inför grundandet av utvärderingscentret

I arbetsgruppens beredning föreslogs att utvärderingscentret skulle inleda verksamheten vid ingången av 2014. Emellertid måste man från och med att lagen godkänns och tills den egentliga verksamheten inleds reservera tillräckligt med tid för åtgärder som sammanhänger med grundandet av centret. Med avvikelse från arbetsgruppens förslag föreslås således i denna proposition att de utvärderingsfunktioner som fusioneras överförs till utvärderingscentret först från och med den 1 maj 2014. För förberedelserna inför inrättandet av utvärderingscentret svarar aktörerna inom utvärderingsverksamheten i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet.

5.2 Remissvar och hur dessa beaktats

De viktigaste ställningstagandena i remissvaren

Remissyttranden om arbetsgruppens förslag inbegärdes av de viktigaste intressentgrupperna och samtliga högskolor. Undervisnings- och kulturministeriets begäran om remissvar besvarades av sammanlagt 57 instanser. Största delen av dem som yttrade sig understödde en sammanslagning av Rådet för utvärdering av högskolorna, Rådet för utbildningsutvärdering och utvärderingsfunktionerna vid Utbildningsstyrelsen. Sibelius-Akademien, Tammerfors universitet och Åbo yrkeshögskola understödde inte bildandet av utvärderingscentret. I några remissvar ställde man sig dessutom skeptisk till de positiva effekterna av utvärderingen av högskolorna, även om man nog understödde bildandet av centret på grund av övriga positiva synergieffekter. I en del remissvar framfördes önskemål om att man i samband med propositionen även skulle ha granskat övriga utvärderingsfunktioner, i synnerhet regionförvaltningsverkens utvärdering av basservice och en sammanslagning av studentexamensnämndens utvärderingsverksamhet med utvärderingscentret.

I flera yttranden tog man ställning till centrets organisationsform. Allmänt konstaterades att utvärderingscentrets organisationsform bör tillåta och trygga en oberoende och självständig utvärderingsverksamhet. I vissa yttranden kritiserades avsaknaden av mer ingående kostnadskalkyler för de olika alternativen, vilket omöjliggjorde ett ställningstagande mellan de olika alternativen. En del remissinstanser ansåg att verksamheten inom ramen för en offentligrättslig inrättning skulle trygga centrets oavhängighet bättre än ämbetsverksmodellen, eftersom centrets organisations- och förvaltningsmodell även utåt sett skulle te sig oavhängig. För ämbetsverksmodellen ansåg man däremot kostnadseffektiviteten vara ett argument, och det konstaterades att centrets oavhängighet säkerställs lika väl i ämbetsverksmodellen genom en ändamålsenlig fördelning av beslutanderätten.

I flera yttranden understödde man att utvärderingscentralen i syfte att spara in på förvaltnings- och stödtjänster föreslås verka i anslutning till en annan organisation. I remissvaren förde man emellertid fram att utvärderingscentret i syfte att bevara sin oavhängighet inte kan verka i anslutning till vare sig någon högskola eller Utbildningsstyrelsen.

Förslagen om utvärderingscentrets uppgifter vann i regel bifall. I flera remissvar ansågs det synnerligen viktigt att utvärderingsverksamheten även framöver bedrivs med iakttagande av principen om utvecklande utvärdering. Förslaget att utvärderingscentret ska ha i uppgift att stödja kvalitetssäkringen för utbildning och för dem som ordnar utbildning och undervisning fick olika tolkningar i remissvaren.

Utvärderingscentrets förvaltningsmodell ansågs funktionell. Särskilt positivt ansågs det att modellen bantats ner jämfört med utkastet till modell som presenterades våren 2012. Man ansåg att förslaget om ett enda gemensamt utvärderingsråd samt en separat sektion för utvärdering av högskolorna väl lämpat för att dra nytta av den synergieffekt sammanslagningen av utvärderingsfunktionerna ger upphov till, samtidigt som det skulle säkerställa den sakkunskap som krävs för utvärderingen av högskolorna. I remissvaren understödde man förslaget om att statsrådet

utser utvärderingsrådet och direktören, vilket jämfört med nuläget skulle öka utvärderingscentrets oavhängighet och självständighet i förhållande till undervisnings- och kulturministeriet.

Några remissinstanser ansåg att förslaget ger direktören för stora befogenheter. I remissvaren föreslog man att en del av de ärenden direktören enligt förslaget ska avgöra, bör överföras på utvärderingsrådet att fatta beslut om. Några remissinstanser ansåg därtill att det råder en viss oklarhet beträffande hur vissa handlingar som omnämns i propositionen och som gäller administration och beslutsfattande samt fördelningen av beslutsfattandet förhåller sig till varandra.

Största delen av remissinstanserna understödde bildandet av ett gemensamt utvärderingsråd. Även möjligheten att bedriva verksamhet inom ramen för sektioner understöddes. I remissvaren konstaterades dock att en begränsning av antalet medlemmar i utvärderingsrådet till elva utgör en utmaning, med tanke på att rådet bör företräda en bred sakkunskap. Dessutom inkom enstaka förslag om att utöka rådets sammansättning samt bilda andra separata sektioner, såsom en sektion för utvärdering av allmänbildande utbildning och en för yrkesutbildning. Enligt studerandeorganisationerna och några andra instanser borde man utse representanter för såväl de studerande på andra stadiet som för de studerande på högskolenivå till rådet.

Även bildandet av en delegation för utvärderingsärenden vann allmänt understöd. I några yttranden konstaterades emellertid att de centrala intressentgruppernas påverkningsmöjligheter försvagas, om de framöver endast finns företrädade i egenskap av medlemmar i delegationen.

I de remissvar som inkom, understöddes inrättandet av en sektion för utvärdering av högskolorna. En separat sektion ansågs säkerställa att utvärderingarna uppfyller de europeiska kvalitetskriterierna samt att man bevarar de tecken på erkänsla Rådet för utvärdering av högskolorna har uppnått internationellt, så som medlemskap i ENQA och i EQAR-registret. I remissvaren fördes emellertid fram att högskolorna har utsett och även framöver fritt ska få utse de inhemska

eller utländska aktörer som utvärderar deras verksamhet och kvalitetssystem.

Förslaget om att utarbeta en utvärderingsplan för flera år framåt vann understöd, men åsikterna gick isär angående vilken instans som bör godkänna den. En del av remissvaren understödde förslaget att undervisnings- och kulturministeriet fastställer utvärderingsplanen, eftersom man med hjälp av de utvärderingsobjekt som fastställs tar fram information för det utbildningspolitiska beslutsfattandet. Andra remissvar ansåg däremot att det i syfte att stärka utvärderingscentrets oavhängighet vore utvärderingscentrets sak att fastställa planen. I allmänhet ansågs det viktigt att intressentgrupperna hörs heltäckande då planen görs upp. Dessutom ansågs det viktigt att då man gör upp utvärderingsplanen även beakta besluten att delta i andra utvärderingar samt regionförvaltningsverkens utvärderingar av basservicen. I flera utlåtanden konstaterades att undervisnings- och kulturministeriets styrning på grund av utvärderingscentrets oavhängighet inte kan utgå från resultatavtal mellan ministeriet och centret. En flerårig utvärderingsplan ansågs vara ett relevant och tillräckligt styrinstrument.

Justitieministeriet förenade sig med förslaget, och ansåg att utvärderingen av utbildning är av samhällelig betydelse och att det därför är skäl att stifta en lag om bildandet av utvärderingscentret, även om en reglering på förordningsnivå med stöd av 119 § 2 mom. i grundlagen vore möjlig. I utlåtandet framlade justitieministeriet dessutom vissa anmärkningar av lagteknisk karaktär gällande enskilda paragrafer samt motiveringen till propositionen.

I några yttranden konstaterades att arbetsgruppens förslag inte i tillräckligt hög grad utrett de ekonomiska konsekvenserna av bildandet av utvärderingscentret, liksom inte heller vilka resurser som överförs från Utbildningsstyrelsen. Dessutom konstaterades att sammanslagningen av funktionerna samt eventuella nya uppgifter som påförs centret inte får äventyra resurserna för utvärderingsverksamheten, som bör kvarstå på nuvarande nivå. Finansministeriet hade inte några synpunkter på förslagets ekonomiska konsekvenser.

Flera remissvar innehöll ställningstaganden beträffande säkerställandet av de anställdas ställning. Särskilt underströks att man måste trygga likvärdiga villkor för övergången för personalen vid Rådet för utvärdering av högskolorna i det nya utvärderingscentrets tjänst. Finansministeriet konstaterade i sitt remissvar att överflyttningen av anställda i arbetsavtalsförhållande bör ske i form av en överföring av rörelse.

Beaktande av remissvaren

I kapitel 3.2 av propositionen behandlas frågor i anslutning till organisationsformen för utvärderingscentret. På basis av remissvaren framkom inga faktorer på basis av vilka man borde ändra arbetsgruppens förslag om att utvärderingscentret ska verka i form av ett ämbetsverk. Regeringens proposition tar inte ställning till placeringsorten för utvärderingscentret. Enligt vad som konstateras i motiveringen till propositionen är det emellertid skäl att utreda möjligheten att utvärderingscentret för de administrativa och stödfunktionernas del skulle samarbeta med någon annan organisation.

Beträffande utvärderingscentrets uppgifter fäste remissvaren särskilt uppmärksamhet vid att fortsätta iakta principen för utvecklande utvärdering samt stödja kvalitetssäkringen. Principen om utvecklande utvärdering är inskriven i motiveringen till propositionen. Angående uppgiften att stödja kvalitetssäkringen konstateras att stödjandet av kvalitetssäkringen handlar om att ta fram information för utvecklingsbehoven för utvärderingen av utbildning, men att själva utvecklingen av utbildningen tillfaller dem som ordnar utbildningen samt de myndigheter som ansvarar för utvecklingen av utbildningen.

Enligt förslaget delas beslutanderätten inom utvärderingscentret upp mellan utvärderingsrådet och direktören så att utvärderingsrådet svarar för uppgörandet av det viktigaste strategiska dokumentet, dvs. förslaget till utvärderingsplan, och deltar i att lägga upp strategin för centret. Direktören har för sin del beslutanderätt i frågor i anknytning till ledningen. På basis av remissvaren har det inte framgått några aspekter som skulle

föranleda att beslutanderätt överfördes från direktören till utvärderingsrådet.

På basis av de remissvar som inkommit har antalet medlemmar i utvärderingsrådet utökats från föreslagna 11 medlemmar enligt arbetsgruppens förslag till 13 medlemmar. Sålunda ska det enligt propositionen ingå två medlemmar som företräder de studerande och två medlemmar som företräder arbetslivet. Utöver sektionen för utvärdering av högskolorna har det inte ansetts nödvändigt att föreslå att det genom förordning bestäms om andra sektioner, men motiveringen till propositionen har preciserats beträffande tillsättandet av andra sektioner.

I propositionen föreslås i enlighet med arbetsgruppens förslag att godkännandet av utvärderingsplanen påförs undervisnings- och kulturministeriet. Regleringen av utvärderingsplanen har emellertid på basis av justitieministeriets utlåtande preciserats så att bestämmelserna gällande planens juridiska ställning och huvudsakliga innehåll samt syftet med den inkluderats i lagen.

Propositionen har ändrats i enlighet med finansministeriets ställningstagande gällande personalens ställning när de överförs, så att sekretariatet vid Rådet för utbildningsutvärdering som verkar i anslutning till Jyväskylä universitet överförs till det nya utvärderings-

centret genom en sådan överlåtelse av rörelse som avses i arbetsavtalslagen.

På basis av justitieministeriets remissvar har propositionen ändrats jämfört med arbetsgruppens förslag angående de utvärderingsuppgifter på Åland som ska skötas genom en överenskommelseförordning. Enligt justitieministeriets uppfattning kräver en utvidgning av utvärderingscentrets beslutanderätt till högskoleexamina som ska avläggas i landskapet Åland att denna förordning revideras enligt 32 § i självstyrelselagen.

6 Avhängighet av andra propositioner

Propositionen ingår i budgetpropositionen för 2014. Avsikten är att den behandlas i samband med denna.

Från och med ingången av 2013 överfördes barndagvården från social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde till undervisnings- och kulturministeriets. Regeringen kommer att framlägga en proposition med förslag till en ny lag om småbarnsfostran. Om utvärderingen av utbildning i småbarnsfostran framöver också skulle komma att ingå utvärderingscentrets uppgifter, kommer eventuella lagändringar i detta avseende att beaktas under beredningen av lagen om småbarnsfostran.

DETALJMOTIVERING

1 Motivering

1.1 Lag om Nationella centret för utvärdering av utbildning

1 §. Verksamhetsområde. Enligt förslaget föreskrivs i paragrafen om verksamhetsområdet för Nationella centret för utbildningsutvärdering. Enligt paragrafens 1 mom. är utvärderingscentret ett oavhängigt sakkunnigorgan för extern utvärdering av utbildning och producerar information för det utbildningspolitiska beslutfattandet och för utveckling av utbildningen. Med oavhängig avses enligt förslaget att vara fri från påverkan från till exempel läroanstalter, ministerier eller andra parter i fråga om förfaranden för utvärderingar och hur dessa organiseras samt angående resultaten och de konklusioner och rekommendationer de utmynnar i. Utvärderingscentrets verksamhetsområde omfattar den externa utvärdering av utbildning som för närvarande utförs av Rådet för utvärdering av högskolorna, Rådet för utbildningsutvärdering och Utbildningsstyrelsens enhet för utvärdering av utbildning.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om utvärderingscentrets organisatoriska ställning. Utvärderingscentret är enligt förslaget ett ämbetsverk inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Utvärderingsverksamheten ska dock inte begränsa sig enbart till utvärdering av den utbildning som ordnas inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Liksom för närvarande ska det vara möjligt att via sektorövergripande samarbete också utvärdera till exempel sådana utbildningar som ordnas av arbetskraftspolitiska skäl och i form av avgiftsbelagd verksamhet sådana utbildningar som lyder under övriga ministerier eller utländska aktörers utbildningar.

2 §. Uppgifter. I paragrafen föreskrivs om utvärderingscentrets uppgifter. Uppgifterna ska i regel bestå av sådana uppgifter som utförs av de aktörer som enligt förslaget sammanställs med varandra.

Enligt paragrafens 1 punkt har utvärderingscentret i uppgift att i enlighet med utvärderingsplanen genomföra utvärderingar i

anslutning till utbildningen och samt av utbildningsanordnarnas och högskolornas verksamhet. Uppgifterna motsvarar dem som anges i 1 § 1 mom. 2 punkten i statsrådets förordning om Rådet för utvärdering av högskolorna respektive 5 § 1 mom. 2 punkten i statsrådets förordning om utvärdering av utbildning. Den föreslagna bestämmelsen omfattar olika typer av utvärderingar, såsom utvärderingar utgående från olika teman, lägesbedömningar samt auditeringar i anslutning till kvalitetssystemen. I den föreslagna bestämmelsen anges inte särskilt, såsom i statsrådets förordning om Rådet för utvärdering av högskolorna, utvärderingar av högskolornas kvalitetssystem, eftersom utvärderingen av utbildningen och av högskolornas verksamhet även inkluderar utvärdering av högskolornas kvalitetssystem.

Enligt paragrafens 2 a punkt har utvärderingscentret i uppgift att genomföra en sådan utvärdering av inlärningsresultaten som gäller uppnåendet av målen för timfördelning och de grunder för läroplanen på nationell nivå som avses i 14 § i lagen om grundläggande utbildning och 10 § i gymnasielagen samt enligt paragrafens 2 b punkt genomföra en sådan utvärdering av inlärningsresultaten som gäller uppnåendet av målen för de grunder för läroplanen som avses i 13 § i lagen om yrkesutbildning och de grunder för examina som avses i 13 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning samt de grunder för läroplanen som avses i 5 § i lagen om grundläggande konstundervisning. Ovan nämnda uppgifter motsvarar till innehållet bestämmelserna i 21 § i lagen om grundläggande utbildning, 16 § i gymnasielagen, 24 § i lagen om yrkesutbildning, 15 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning om sådana utvärderingsuppgifter som tillfaller Utbildningsstyrelsen. Lagen om grundläggande konstundervisning har hittills inte innehållit någon motsvarande särskild bestämmelse om utvärdering av inlärningsresultaten.

I paragrafens 3 punkt föreslås att utvärderingscentret har i uppgift att stödja utbildningsanordnarna samt högskolorna i frågor som gäller utvärdering och kvalitetssäkring. Den föreslagna uppgiften motsvarar de upp-

gifter som föreskrivs i 1 § 1 mom. 1 och 3 punkterna i statsrådets förordning om Rådet för utvärdering av högskolorna och 5 § 1 mom. i statsrådets förordning om Rådet för utbildningsutvärdering. Däremot anges i bestämmelsen dock inte särskilt, såsom i gällande författning, att utvärderingscentret har till uppgift att bistå undervisnings- och kulturministeriet i frågor som gäller utvärdering av utbildningen. Anledningen är att uppgiften enligt förslaget redan inkluderas i 1 § om utvärderingscentrets verksamhetsområde.

I statsrådets förordning om utvärdering av utbildning föreskrivs inte om utvärderingar gällande kvalitetssäkring, och inte heller i de andra utbildningslagarna ingår, såsom i universitetslagen och lagen om yrkeshögskolor, bestämmelser om förpliktelse att regelbundet delta i en utvärdering av kvalitetssystemen. Emellertid föreslås en av centrets allmänna uppgifter vara att stödja kvalitetssäkringen inom samtliga utbildningssektorer. Med kvalitetssäkring avses i paragrafens tredje punkt ledning, styrning, utveckling och säkring av utbildningens kvalitet. Enligt förslaget innebär uppgiften att stödja kvalitetssäkringen att ta fram nödvändig utvärderingsinformation för att höja kvaliteten på utbildningen. Därtill ska utvärderingscentret enligt förslaget stödja utbildningsanordnarna i frågor i anslutning till utvärdering. Detta innebär bland annat att stödja utvecklingen av utvärderingskompetensen, olika utvärderingsperspektiv och modeller samt metoder, kriterier och indikatorer. En kvalitetshöjning som utgående från denna information ankommer på utbildningsanordnaren och de myndigheter som ansvarar för att utveckla utbildningen.

Enligt paragrafens fjärde punkt ankommer det på utvärderingscentret att utveckla utbildningsutvärderingen. Den föreslagna uppgiften motsvarar 5 § 1 mom. 3 punkten i förordningen om utvärdering av utbildning. Utvecklingsuppgiften nämns däremot inte i förordningen om rådet för utvärdering av högskolorna, men kan anses ankomma på rådet även utan någon särskild bestämmelse om detta.

I paragrafens femte punkt föreslås en informativ bestämmelse, enligt vilken utvärderingscentret har till uppgift att ansvara för andra uppgifter som föreskrivs eller bestäms

vara dess uppgift. Andra uppgifter som ankommer på centret kan till exempel gälla utvärderingsuppgifter enligt 5 § i landskapslagen om Högskolan på Åland (Ålands författningssamling 2002:81).

3 §. Direktör. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. har utvärderingscentret en direktör, som leder centrets verksamhet och svarar för att verksamheten är framgångsrik samt för att de mål som fastställs i utvärderingsplanen uppnås. Direktören utnämns av statsrådet.

I paragrafens 2 mom. föreslås bestämmelser om direktörens beslutanderätt. Enligt förslaget är utvärderingscentret ett ämbetsverk, där direktören avgör de ärenden som ska avgöras av utvärderingscentret, om inte något annat bestämts någon annanstans eller föreskrivits i arbetsordningen. Närmare bestämmelser om direktörens beslutanderätt utfärdas genom förordning av statsrådet. Direktören kan dessutom via arbetsordningen överföra sin beslutanderätt till andra tjänstemän vid utvärderingscentret.

4 §. Utvärderingsrådet. I paragrafens 1 mom. ingår enligt förslaget bestämmelser om det utvärderingsråd som ska verka i anslutning till utvärderingscentret. Rådet föreslås vara ett organ av direktionsstyp. Enligt den föreslagna bestämmelsen har utvärderingsrådet till uppgift att följa upp och utveckla centrets verksamhet. Bestämmelser om utvärderingsrådets uppgifter och beslutanderätt utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt utkastet till förordning som ingår som bilaga till propositionen har utvärderingsrådets till uppgift att delta i att lägga upp centrets strategi och fatta beslut i vittgående eller principiellt betydelsefulla utlåtanden och initiativ. Därtill ska utvärderingsrådet göra upp ett förslag till utvärderingsplan samt ändringar av den enligt 5 §.

I paragrafens 1 mom. föreslås att medlemmarna i utvärderingsrådet ska ha den sakkunskap som uppdraget kräver. I paragrafens 2 mom. föreslås en bestämmelse om utvärderingsrådets sammansättning, uppgifter och beslutanderätt föreskrivs genom av statsrådet utfärdad förordning. I utkastet till förordning som ingår som bilaga till propositionen föreslås rådet bestå av 13 medlemmar. I utvärderingsrådet ska enligt förslaget ingå represen-

tanter för olika utbildningssektorer, lärarutbildningen, forskning, arbetslivet och de studerande. Med olika utbildningssektorer avses den grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen, yrkesutbildningen, vuxenutbildningen, yrkeshögskoleutbildningen och universiteten. Varje nyssnämnd utbildningssektor föreslås ha en företrädare i rådet. Utöver företrädarna för respektive utbildningssektor föreslås rådet ha en medlem som företräder lärarutbildningen, två som företräder forskning, två som företräder arbetslivet samt två som företräder de studerande. Av representanterna för de studerande föreslås att den ena representanten företräder de högskolestuderande och den andra dem som studerar på andra stadiet. Utvärderingsrådet föreslås på motsvarande sätt som för närvarande inom sig utse en ordförande och en vice ordförande. Utvärderingsrådet ska enligt förslaget vara beslutande när minst hälften av medlemmarna utöver ordföranden är närvarande.

Utvärderingsrådets sammansättning motsvarar inte till alla delar de nuvarande rådets sammansättning. Emellertid kräver övergången till ett enda utvärderingsråd en nedskärning av antalet medlemmar, i syfte att säkerställa att rådet är funktionellt och effektivt. Därtill föreslås att man lägger vikt vid utvärderingssakkunskap när rådet bildas.

Enligt paragrafens 3 mom. i lagförslaget föreskrivs om tillsättning av utvärderingsrådet. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska statsrådet utnämna utvärderingsrådet för högst fyra år i sänder.

Enligt den föreslagna paragrafens 4 mom. har direktören för utvärderingscentret och personalens representant rätt att närvara och yttra sig under rådets möten. Enligt bestämmelsen väljer personalen inom sig en representant i utvärderingsrådet. Direktören och personalens representant är enligt förslaget inte medlemmar i utvärderingsrådet. Därtill har direktören och personalens representant enligt förslaget även rätt att närvara och att yttra sig inom en sådan sektion som verkar i anslutning till utvärderingsrådet som avses i paragrafens 5 mom. Rätten att närvara och att yttra sig är nödvändig i syfte att försäkra sig om kommunikationen mellan utvärderingscentret och rådet. Därtill föreslås direktören eller någon annan tjänsteman vid centret när-

vara vid centrets möten när de inom ramen för sin tjänsteutövning fungerar som föredragande.

I den föreslagna paragrafens 5 mom. ingår bestämmelser om de sektioner som verkar i anslutning till utvärderingsrådet. Enligt bestämmelsen kan det finnas sektioner i anslutning till utvärderingsrådet. Dessa sektioner har även externa medlemmar. Enligt förslaget är det motiverat att bilda en sektion, om de ärenden som ska behandlas förutsätter en viss typ av sakkunskap och därför inte kan tas upp i utvärderingsrådet, eller om ett sådant förfarande inte vore ändamålsenligt.

Enligt bestämmelsen utser undervisnings- och kulturministeriet sektionerna på utvärderingsrådets framställning. Bestämmelser om sektionernas sammansättning, beslutförhet, mandatperiod och beslutanderätt föreskrivs enligt förslaget genom förordning utfärdad av statsrådet. I syfte att säkerställa kommunikationen med utvärderingsrådet ska varje sektion dessutom alltid också ha sådana medlemmar som har utnämnts till utvärderingsrådet. Vid behov kan en sådan sektion också tillsättas under utvärderingsrådets mandatperiod.

Enligt det utkast till förordning som bifogats till propositionen föreslås bestämmelserna om en sektion för utvärdering av högskolorna ingå i en av statsrådet utfärdad förordning. Enligt utkastet har sektionen nio medlemmar, varav minst tre även ska ingå i utvärderingsrådet. Sektionens medlemmar ska vara förtrogna med utvärderingen av högskolorna, vilket motsvarar behörighetskraven för det nuvarande rådet för utvärdering av högskolorna. I praktiken innebär förslaget att det i sektionen för utvärdering av högskolorna åtminstone ingår medlemmar som företräder universiteten och yrkes-högskolorna. De externa medlemmarna företräder enligt förslaget universiteten, yrkes-högskolorna, de studerande och expertis inom arbetslivet.

Enligt den föreslagna bestämmelsen i denna lag utser undervisnings- och kulturministeriet medlemmarna i sektionen efter föredragning från utvärderingsrådet. I samband med beredningen av utvärderingsrådets förslag ska man enligt propositionen höra högskolorna och be dem utse kandidater som kan

föreslås bli medlemmar i utvärderingsektionen.

Enligt utkastet till förordning tillämpas i övrigt på sammansättningen och beslutförhållningen för sektionen för utvärdering av högskolorna vad som föreskrivits om sammansättningen och beslutförhållningen för Rådet för utvärdering av högskolorna. I sektionens sammansättning ska man således beakta vardera språkgruppen och sektionen utser inom sig en ordförande och en vice ordförande.

I fråga om sektionens uppgifter och beslutförhållning beaktas gällande standarder för utvärderingen av högskolor. Vidare ska sektionen för utvärdering av högskolorna fatta beslut om projektplaner för utvärderingarna samt om planerings- och utvärderingsgruppernas sammansättning, ifall utvärderingsobjektet är en högskoleutbildning. Till beslutanderätten för sektionen för utvärdering av högskolorna hör även godkännande eller förkastande av slutresultatet för auditeringar av högskolornas kvalitetssystem.

Enligt gällande bestämmelser kan Rådet för utvärdering av högskolorna och Rådet för utbildningsutvärdering tillsätta sektioner för beredningen av ärenden inom råden. I denna proposition föreslås inte något angående tillsättandet av sektioner för beredningen av ärenden, men utvärderingsrådet kan enligt förslaget utan någon särskild bestämmelse vid behov tillsätta olika arbetsgrupper för att stödja beredningen av ärenden inom utvärderingsrådet eller sektionen för utvärdering av högskolorna.

I samband med beredningen av propositionen har det framkommit ett eventuellt behov av att tillsätta expertgrupper som har hand om uppdrag som utförs i form av avgiftsbelagd verksamhet, såsom ackreditering av utbildningsprogram som grundar sig på avtal med utvärderingscentret. Beroende på uppdragets art kan en sådan expertgrupp antingen bestå av en sektion som utnämns av statsrådet genom av statsrådet utfärdad förordning, eller av en arbetsgrupp tillsatt av utvärderingscentret.

5 §. Utvärderingsplan. I paragrafen föreskrivs om en utvärderingsplan. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska utvärderingsrådet göra upp ett förslag till utvärderingsplan. Undervisnings- och kulturministeriet föreslås

ha i uppgift att fatta beslut om godkännande av planen.

I utvärderingsplanen ingår enligt förslaget utvärderingsobjekten och tidtabellerna för genomförandet på allmän nivå. Mer detaljerade beslut om innehållet i de utvärderingar som företas och tidtabellerna för dem anges i en projektplan. Närmare föreskrifter om de principer som ska iaktas vid utarbetandet av planen föreskrivs enligt förslaget genom av statsrådet utfärdad förordning.

Enligt det bifogade utkastet till förordning görs utvärderingsplanen upp för fyra år i sänder och kan justeras under denna period. I praktiken innebär det att utvärderingsrådet gör upp en framställning i början av sin mandatperiod. Utvärderingsplanen iaktas tills rådet gjort upp en ny framställning till utvärderingsplan för den nya mandatperioden och undervisnings- och kulturministeriet godkänner den nya utvärderingsplanen. I princip företas således inga betydande ändringar i planen under mandatperioden. Emellertid är det viktigt att det går att ändra eller justera planen, så att man under mandatperiodens lopp har möjlighet att beakta nya utvärderingsbehov som uppdragats och ändringar i tidtabellerna för utvärderingarna.

Enligt utkastet till förordning föreslås utvärderingsrådet ha i uppgift att utarbeta ett förslag till utvärderingsplan samt de ändringar som ska göras i den. Utvärderingsrådet ska vid utarbetandet av utvärderingsplanen höra centrala intressentgrupper.

6 §. Avgifter. I paragrafen föreskrivs enligt förslaget om sådana avgifter som tas ut med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Enligt 6 § 1 mom. i lagen om grunder för avgifter till staten ska storleken på den avgift staten uppbär för en offentligrättslig prestation motsvara beloppet av statens totala kostnader för prestationen (självkostnadsvärde.) Enligt 7 § i denna lag bestäms priserna på andra myndighetsprestationer än offentligrättsliga prestationer enligt företagsekonomiska grunder. Med stöd av 8 § i denna lag stadgas genom undervisnings- och kulturministeriets förordning vilka av utvärderingscentrets prestationer som är avgiftsbelagda och för vilka prestationer avgiften fastställs till självkostnadsvärde samt vilka prestationer som fastställs enligt företags-

ekonomiska grunder. Därtill bestämmer undervisnings- och kulturministeriet enligt 6 § 2 mom. i denna lag även om de fasta avgifter som tas ut för prestationer.

På motsvarande sätt som för närvarande föreslås att de utvärderingar som nämns i lagens 2 § 1 och 2 punkterna i enlighet med utvärderingsplanen ska vara avgiftsfria för läroanstalterna inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Auditeringarna av högskolornas kvalitetssystem föreslås dock vara avgiftsbelagda för samtliga högskolor. De fasta priserna för auditeringar fastställs enligt förslaget genom av undervisnings- och kulturministeriet utfärdad förordning. Övriga beställningsutvärderingar pris-sätts enligt förslaget på företagsekonomiska grunder.

7 §. Arbetsordning. I den föreslagna paragrafen föreskrivs om utvärderingscentrets arbetsordning. Enligt paragrafen är det direktören som fastställer utvärderingscentrets arbetsordning, eftersom de ärenden som ska bestämmas i arbetsordningen ingår i centrets ledning. I arbetsordningen ges direktiv om bland annat centrets verksamhetsenheter samt personalens uppgifter, befogenheter och vikariat. Innan arbetsordningen fastställs ska direktören enligt förslaget emellertid höra utvärderingsrådet, eftersom de ärenden som ska fastställas genom arbetsordningen till exempel gällande verksamhetsenheter och struktur också kan ha samband med centrets strategiska riktlinjer.

8 §. Närmare bestämmelser. Närmare bestämmelser om utvärderingscentrets verksamhetsprinciper, personal, delegationer och fastställande av arvoden utfärdas enligt förslaget genom förordning av statsrådet.

9 §. Ikraftträdande. I paragrafen föreslås ingå bestämmelser om tidpunkten för lagens ikraftträdande. Åtgärder som krävs för lagens ikraftträdande får enligt förslaget vidtas innan lagen träder i kraft.

10 §. Övergångsbestämmelser angående inledandet av verksamheten. Enligt propositionen ska lagen om nationella centret för utbildningsutvärdering träda i kraft från och med den 1 januari 2014. Efter det att lagen trätt i kraft vidtas åtgärder för grundandet av centret, och den egentliga verksamheten inleds den 1 maj 2014.

Enligt den övergångsbestämmelse som föreslås i paragrafens 1 mom. överförs uppgifterna för det råd för utvärdering av högskolorna som avses i 87 § 2 mom. i universitetslagen och 9 § 2 mom. i yrkeshögskolelagen, uppgifterna för det rådet för utbildningsutvärdering som avses i 21 § i lagen om grundläggande utbildning, 16 § i gymnasielagen, 24 § i lagen om yrkesutbildning, 15 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, 7 § i lagen om fritt bildningsarbete och 7 § i lagen om grundläggande konstundervisning samt utvärderingar av inlärningsresultatet enligt lagen om utbildningsstyrelsen (182/1991) och hänför sig till uppföljningen av inlärningsresultat, överförs till utvärderingscentret den 1 maj 2014. Från och med denna tidpunkt överförs dessutom till utvärderingscentret de avtal och förbindelser som vid rådet för utvärdering av högskolorna, Rådet för utbildningsutvärdering och Utbildningsstyrelsen ingåtts i fråga om de uppgifter som överförs samt de rättigheter och skyldigheter som följer av dessa, om inte annat överenskommit.

Den utvärderingsplan som utarbetats vid undervisnings- och kulturministeriet är i kraft till den 31 december 2015. I paragrafens 2 mom. föreslås att man vid utvärderingar ska iaktta en utvärderingsplan enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet till dess en utvärderingsplan enligt 5 § har godkänts. I den utvärderingsplan som ska utarbetas, ska man beakta att det ska vara möjligt att slutföra utvärderingarna enligt den plan som är i kraft till den 31 december 2015.

11 §. Övergångsbestämmelser angående personalen. I den föreslagna bestämmelsen föreskrivs om övergångsbestämmelser angående den personal som övergår i utvärderingscentrets tjänst. Frågor angående personalens övergång har behandlats i större omfattning i kapitel 4.3 Konsekvenser för personalen i denna proposition.

I 1 mom. i den föreslagna bestämmelsen föreskrivs om övergången för personalen vid sekretariatet för Rådet för utvärdering av högskolorna samt de anställda vid Utbildningsstyrelsen i utvärderingscentrets tjänst. Sekretariatet för Rådet för utvärdering av högskolorna och de anställda vid Utbildningsstyrelsen som överförs till centret över-

går i utvärderingscentrets tjänst från och med den 1 maj 2014 i enlighet med bestämmelserna i 5 a § om omställningar av funktioner i statstjänstemannalagen.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs om ställningen för sekretariatet vid Rådet för utbildningsutvärdering. Enligt den föreslagna bestämmelsen övergår det sekretariat för Rådet för utbildningsutvärdering som avses i 11 § i förordningen om utvärdering av utbildning, genom en sådan överlåtelse av rörelse som avses i 1 kap. 10 § i lagen om arbetsavtal, i utvärderingscentrets tjänst från och med den 1 maj 2014. Bland de anställda vid sekretariatet för Rådet för utbildningsutvärdering som omfattas av övergångsbestämmelsen ingår enligt förslaget dock inte sådana anställda vid sekretariatet vars anställningsförhållande till Jyväskylä universitet inte är i kraft vid tidpunkten för överlåtelsen, dvs. vars anställningsförhållande upphör den 30 april 2014 eller tidigare.

Vid överlåtelsen av en rörelse övergår de rättigheter och skyldigheter samt till dem anslutna anställningsförmåner, som arbetsgivaren har med anledning av de anställningsförhållanden som gäller vid tiden för överlåtelsen på rörelsens nya ägare eller innehavare. Den personal som överförs utnämns enligt förslaget i tjänsteförhållande från och med tidpunkten för överlåtelsen. De anställda som står i arbetsavtalsförhållande på viss tid utnämns enligt förslaget till tjänsteförhållande på viss tid för den tid som avtalats i arbetsavtalet.

Enligt 3 mom. i den föreslagna bestämmelsen inrättas en tjänst som direktör vid utvärderingscentret från och med den 1 januari 2014. Enligt 3 § i denna lag utnämner statsrådet direktören på föredragning från undervisnings- och kulturministeriet. Avsikten är att tjänsten tillsätts så fort som möjligt efter det lagen godkänts. För att vidta inledande åtgärder för grundandet av centret, ska direktören för centret enligt förslaget tillsättas så snart lagen trätt ikraft. Med beaktande av tillsättningsprocessens längd, kan man vid behov även tillsätta en direktör på viss tid innan tjänsten tillsätts.

I den föreslagna paragrafens 3 moment ingår dessutom en övergångsbestämmelse, enligt vilken undervisnings- och kulturministe-

riet innan lagen träder i kraft får utnämna tjänstemän vid utvärderingscentret när tjänsterna tillsätts för första gången. Efter det att utvärderingscentret grundats, överförs beslutanderätten angående inrättandet av tjänster till centret.

1.2 Lagen om grundläggande utbildning

21 §. Utvärdering av utbildningen. Den föreslagna 1 § 1 mom. motsvarar den gällande bestämmelsen. Enligt förslaget är syftet med utvärderingen av utbildningen att säkerställa att syftet med lagen nås, att stödja en utveckling av utbildningen och att förbättra förutsättningarna för inläring.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs enligt förslaget på motsvarande sätt som i gällande lagstiftning om utbildningsanordnarens skyldighet att också utvärdera utbildningen samt delta i extern utvärdering av utbildningen. Enligt förslaget slopas det explicita omnämmandet av en bedömning av vilken verkan utbildningen har, eftersom denna bedömning kan anses ingå i den utvärdering av utbildningen som omnämns i bestämmelsen.

På grund av bildandet av utvärderingscentret och den lagstiftning som gäller det, slopas i paragrafens 3 mom. den reglering som gäller Rådet för utbildningsutvärdering och av utvärderingsverksamheten vid Utbildningsstyrelsen. I det föreslagna 3 mom. ingår en informativ bestämmelse om Nationella centret för utbildningsutvärdering. Enligt förslaget ska den som ordnar utbildning delta i de nationella utvärderingar som utvärderingscentret utför i enlighet med utvärderingsplanen. Dessutom får externa utvärderingar alltjämt ordnas även så att de utförs av andra aktörer eller i form av internationella utvärderingar.

I enlighet med 4 mom. i den gällande bestämmelsen föreskrivs enligt förslaget om kravet på att offentliggöra de centrala resultaten av utvärderingarna. Hur de offentliggörs besluts enligt förslaget alltjämt av den som anordnar respektive utbildning.

Enligt 5 mom. i den föreslagna paragrafen ingår på motsvarande sätt som i den gällande bestämmelsen en bestämmelse om bemyndigande, enligt vilken närmare bestämmelser om utvärderingar och utvecklingen av ut-

bildningen föreskrivs genom av statsrådet utfärdad förordning. Närmare bestämmelser om utvärderingen och utvecklingen av utbildningen ingår i statsrådets förordning om utvärdering av utbildning.

1.3 Gymnasielagen

16 §. Utvärdering av utbildningen. Den föreslagna 1 § 1 mom. motsvarar den gällande bestämmelsen. Enligt förslaget är syftet med utvärderingen av utbildningen att säkerställa att syftet med lagen nås, att stödja en utveckling av utbildningen och att förbättra förutsättningarna för inläring.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs enligt förslaget på motsvarande sätt som i gällande lagstiftning om utbildningsanordnarens skyldighet att också utvärdera utbildningen samt delta i extern utvärdering av utbildningen. Enligt förslaget slopas det explicita omnämmandet av en bedömning av vilken verkan utbildningen har, eftersom denna bedömning kan anses ingå i den utvärdering av utbildningen som omnämns i bestämmelsen.

På grund av bildandet av utvärderingscentret och den lagstiftning som gäller det, slopas i paragrafens 3 mom. regleringen av Rådet för utbildningsutvärdering och av utvärderingsverksamheten vid Utbildningsstyrelsen. I det föreslagna 3 mom. ingår en informativ bestämmelse om Nationella centret för utbildningsutvärdering. Enligt förslaget ska den som ordnar utbildning delta i de nationella utvärderingar som utvärderingscentret utför i enlighet med utvärderingsplanen. Dessutom får externa utvärderingar alltiämt ordnas även så att de utförs av andra aktörer eller i form av internationella utvärderingar.

I enlighet med 4 mom. i den gällande bestämmelsen föreskrivs enligt förslaget om kravet på att offentliggöra de centrala resultaten av utvärderingarna. Hur de offentliggörs besluts enligt förslaget alltiämt av den som anordnar respektive utbildning.

Enligt 5 mom. i den föreslagna paragrafen ingår på motsvarande sätt som i den gällande bestämmelsen en bestämmelse om befullmäktigande, enligt vilken närmare bestämmelser om utvärderingar och utvecklingen av utbildningen föreskrivs genom av statsrådet utfärdad förordning. Närmare bestämmelser

om utvärderingen och utvecklingen av utbildningen ingår i statsrådets förordning om utvärdering av utbildning.

1.4 Lagen om yrkesutbildning

24 §. Utvärdering av utbildningen. Den föreslagna 1 § 1 mom. motsvarar den gällande bestämmelsen. Enligt förslaget är syftet med utvärderingen av utbildningen att säkerställa att syftet med lagen nås, att stödja en utveckling av utbildningen och att förbättra förutsättningarna för inläring.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs enligt förslaget på motsvarande sätt som i gällande lagstiftning om utbildningsanordnarens skyldighet att också utvärdera utbildningen samt delta i extern utvärdering av utbildningen. Enligt förslaget slopas det explicita omnämmandet av en bedömning av vilken verkan utbildningen har, eftersom denna bedömning kan anses ingå i den utvärdering av utbildningen som omnämns i bestämmelsen.

På grund av bildandet av utvärderingscentret och den lagstiftning som gäller det, slopas i paragrafens 3 mom. regleringen av Rådet för utbildningsutvärdering och av utvärderingsverksamheten vid Utbildningsstyrelsen. I det föreslagna 3 mom. ingår en informativ bestämmelse om Nationella centret för utbildningsutvärdering. Enligt förslaget ska den som ordnar utbildning delta i de nationella utvärderingar som utvärderingscentret utför i enlighet med utvärderingsplanen. Dessutom får externa utvärderingar alltiämt ordnas även så att de utförs av andra aktörer eller i form av internationella utvärderingar.

I enlighet med 4 mom. i den gällande bestämmelsen föreskrivs enligt förslaget om kravet på att offentliggöra de centrala resultaten av utvärderingarna. Hur de offentliggörs besluts enligt förslaget alltiämt av den som anordnar respektive utbildning.

Enligt 5 mom. i den föreslagna paragrafen ingår på motsvarande sätt som i den gällande bestämmelsen en bestämmelse om befullmäktigande, enligt vilken närmare bestämmelser om utvärderingar och utvecklingen av utbildningen utfärdas genom av statsrådet utfärdad förordning. Närmare bestämmelser om utvärderingen och utvecklingen av ut-

bildningen ingår i statsrådets förordning om utvärdering av utbildning.

1.5 Lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning

15 §. Utvärdering av utbildningen. Den föreslagna paragrafens 1 mom. motsvarar den gällande bestämmelsen. Enligt förslaget är syftet med utvärderingen av utbildningen att stödja en utveckling av utbildningen och att förbättra förutsättningarna för inläring.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs enligt förslaget på motsvarande sätt som i gällande bestämmelse om utbildningsanordnarens skyldighet att också utvärdera utbildningen samt delta i extern utvärdering av utbildningen. Enligt förslaget slopas det explicita omnämmandet av en bedömning av vilken verkan utbildningen har, eftersom denna bedömning kan anses ingå i den utvärdering av utbildningen som omnämns i bestämmelsen.

På grund av bildandet av utvärderingscentret och den lagstiftning som gäller det, slopas i paragrafens 3 mom. regleringen av Rådet för utbildningsutvärdering och av utvärderingsverksamheten vid Utbildningsstyrelsen. I det föreslagna 3 mom. ingår en informativ bestämmelse om Nationella centret för utbildningsutvärdering. Enligt förslaget ska den som ordnar utbildning delta i de nationella utvärderingar som utvärderingscentret utför i enlighet med utvärderingsplanen. Dessutom får externa utvärderingar alltiämt ordnas även så att de utförs av andra aktörer eller i form av internationella utvärderingar.

I enlighet med 4 mom. i den gällande bestämmelsen föreskrivs enligt förslaget om kravet på att offentliggöra de centrala resultaten av utvärderingarna. Hur de offentliggörs besluts enligt förslaget alltiämt av den som anordnar respektive utbildning.

Enligt 5 mom. i den föreslagna paragrafen ingår på motsvarande sätt som i den gällande bestämmelsen en bestämmelse om befullmäktigande, enligt vilken närmare bestämmelser om utvärderingar och utvecklingen av utbildningen föreskrivs genom av statsrådet utfärdad förordning. Närmare bestämmelser om utvärderingen och utvecklingen av utbildningen ingår statsrådets förordning om utvärdering av utbildning.

1.6 Lagen om fritt bildningsarbete

7 §. Utvärdering av utbildningen. Det föreslagna paragrafens 1 mom. motsvarar den gällande bestämmelsen. Enligt förslaget är syftet med utvärderingen att stödja en utveckling av det fria bildningsarbetet och att förbättra förutsättningarna för inläring.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs enligt förslaget på motsvarande sätt som i gällande bestämmelse om läroanstaltens skyldighet att utvärdera den utbildning den ordnar samt delta i extern utvärdering av verksamheten. Enligt förslaget slopas det explicita omnämmandet av en bedömning av vilken verkan utbildningen har, eftersom denna bedömning kan anses ingå i den utvärdering av utbildningen som omnämns i bestämmelsen.

På grund av bildandet av utvärderingscentret och den lagstiftning som gäller det, slopas i paragrafens 3 mom. regleringen av Rådet för utbildningsutvärdering. I det föreslagna 3 mom. ingår en informativ bestämmelse om Nationella centret för utbildningsutvärdering. Enligt förslaget ska den som ordnar utbildning delta i de nationella utvärderingar som utvärderingscentret utför i enlighet med utvärderingsplanen. Dessutom får externa utvärderingar alltiämt ordnas även så att de utförs av andra aktörer eller i form av internationella utvärderingar.

I enlighet med 4 mom. i den gällande bestämmelsen föreskrivs enligt förslaget om kravet på att offentliggöra de centrala resultaten av utvärderingarna. Hur de offentliggörs besluts enligt förslaget alltiämt av den som anordnar respektive utbildning.

Enligt 5 mom. i den föreslagna paragrafen ingår på motsvarande sätt som i den gällande bestämmelsen en bestämmelse om befullmäktigande, enligt vilken närmare bestämmelser om utvärderingar och utvecklingen av utbildningen föreskrivs genom av statsrådet utfärdad förordning. Närmare bestämmelser om utvärderingen och utvecklingen av utbildningen ingår i statsrådets förordning om utvärdering av utbildning.

1.7 Lagen om grundläggande konstundervisning

7 §. Utvärdering av utbildningen. Den föreslagna paragrafens 1 mom. motsvarar den gällande bestämmelsen. Enligt förslaget är syftet med utvärderingen av utbildningen stödja en utveckling av utbildningen och att förbättra förutsättningarna för inläring.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs enligt förslaget på motsvarande sätt som i gällande bestämmelse om utbildningsanordnarens skyldighet att också utvärdera utbildningen samt delta i extern utvärdering av utbildningen. Enligt förslaget slopas det explicita omnämmandet av en bedömning av vilken verkan utbildningen har, eftersom denna bedömning kan anses ingå i den utvärdering av utbildningen som omnämns i bestämmelsen.

På grund av bildandet av utvärderingscentret och den lagstiftning som gäller det, slopas i paragrafens 3 mom. regleringen av Rådet för utbildningsutvärdering. I det föreslagna 3 mom. ingår en informativ bestämmelse om Nationella centret för utbildningsutvärdering. Enligt förslaget ska den som ordnar utbildning delta i de nationella utvärderingar som utvärderingscentret utför i enlighet med utvärderingsplanen. Dessutom får externa utvärderingar alltså ordnas även så att de utförs av andra aktörer eller i form av internationella utvärderingar.

I enlighet med 4 mom. i den gällande bestämmelsen föreskrivs enligt förslaget om kravet på att offentliggöra de centrala resultaten av utvärderingarna. Hur de offentliggörs besluts enligt förslaget alltså av den som anordnar respektive utbildning.

Enligt 5 mom. i den föreslagna paragrafen ingår på motsvarande sätt som i den gällande bestämmelsen en bestämmelse om befullmäktigande, enligt vilken närmare bestämmelser om utvärderingar och utvecklingen av utbildningen föreskrivs genom av statsrådet utfärdad förordning. Närmare bestämmelser om utvärderingen och utvecklingen av utbildningen ingår i statsrådets förordning om utvärdering av utbildning.

1.8 Universitetslagen

87 §. Utvärdering. Den föreslagna paragrafens 1 mom. motsvarar den gällande bestämmelsen. På grund av bildandet av utvärderingscentret och den lagstiftning som gäller det, slopas i paragrafens 2 mom. regleringen av Rådet för utvärdering av högskolorna. I det föreslagna 2 mom. ingår en informativ bestämmelse om Nationella centret för utbildningsutvärdering. Universiteten ska delta i utvärderingar som utförs av utvärderingscentret i enlighet med utvärderingsplanen. Universiteten därutöver också framöver ordna externa utvärderingar som utförs av andra aktörer eller delta i internationella utvärderingar. Enligt förslaget kan ett universitet även anlita en internationell aktör till exempel vid utvärderingen av kvalitetssystemen.

1.9 Yrkeshögskolelagen

9 §. Utvärdering. Enligt förslaget ändras paragrafens rubrik så att den bättre motsvarar innehållet i bestämmelsen. Paragrafens 1 mom. motsvarar den gällande bestämmelsen. På grund av bildandet av utvärderingscentret och den lagstiftning som gäller det, slopas i paragrafens 2 mom. regleringen av Rådet för utvärdering av högskolorna. I det föreslagna 2 mom. ingår en informativ bestämmelse om Nationella centret för utbildningsutvärdering. Yrkeshögskolorna ska delta i utvärderingar som utförs av utvärderingscentret i enlighet med utvärderingsplanen. Dessutom får yrkeshögskolorna även framöver ordna externa utvärderingar som utförs av andra aktörer eller i form av internationella utvärderingar. Enligt förslaget får en yrkeshögskola till exempel vid utvärderingen av kvalitetssystemen även anlita en internationell aktör.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

2.1 Statsrådets förordning om Nationella centret för utbildningsutvärdering

I förordningen om Nationella centret för utbildningsutvärdering föreslås, med stöd av 3 § i denna lag, bestämmelser om direktörens beslutanderätt med stöd av 4 § bestämmelser om utvärderingsrådets sammansättning, upp-

gifter och beslutförhet samt om sektionernas sammansättning, beslutförhet, mandatperiod och beslutanderätt samt med stöd av 5 § bestämmelser om de principer som ska följas då utvärderingsplanen görs upp. De bestämmelser, som enligt förslaget utfärdas med stöd av dessa bemyndiganden, förklaras ovan i samband med detaljmotiveringen för respektive paragraf.

Enligt 8 § i lagförslaget föreskrivs genom av statsrådet utfärdad förordning om utvärderingscentrets verksamhetsprinciper, personal, behörighetskrav, delegationer och fatställandet av arvoden. Ett utkast till statsrådets förordning om Nationella centret för utvärdering av utbildning ingår i en bilaga till propositionen.

Enligt förslaget ska bestämmelserna om verksamhetsprinciperna för utvärderingscentret föreskrivas genom av statsrådet utfärdad förordning, vilket motsvarar författningsnivå för nuvarande utvärderingsverksamhet. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska utvärderingsverksamheten iakttä principerna för en oberoende och utvecklande utvärdering. Utvärderingscentret ska enligt förslaget vara oavhängigt med avseende på utvärderingsverksamheten, - metoderna och -resultaten. Utvärderingen ska även vara mångsidig, öppen och rättvis samt tillförlitlig och jämförbar. De kriterier som används samt de personer som ansvarar för utvärderingen ska offentliggöras.

Målet för den utvecklande utvärderingen är att stödja utbildningsorganisationerna i utvecklingen av verksamheten och metoderna skräddarsys enligt temat för och syftet med utvärderingen. Principen om utvecklande utvärdering betonar förtroendet mellan dels den som ansvarar för utvärderingen och den som anordnar utbildningen samt i fråga om högskolans ansvar i frågor som gäller kvalitetssäkring och utvärdering.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska utvärderingscentret offentliggöra kriterierna för utvärderingarna och resultaten av dem. Utvärderingscentret ska därtill svara för att informera intressentgrupperna. Utöver offentliggöranden innebär det att även aktivt informera om de centrala resultaten av utvärderingarna. Utvärderingscentret ska enligt förslaget även informera respektive läroan-

stalter, utbildningsanordnare och högskolor som deltagit i utvärderingen om de resultat som gäller dem själva. I övrigt tillämpas gällande offentligheten för utvärderingsresultatlagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Den internationella aspekten betyder allt mer inom utvärderingen av utbildning. I förordningen föreslås att det särskilt föreskrivs att utvärderingscentret ska delta i internationell utvärderingsverksamhet och internationellt samarbete. Därtill kan centret enligt förslaget tillsätta en delegation bestående av internationella och inhemska experter i syfte att stödja utvärderingsverksamheten och utöka det internationella samarbetet.

Dessutom föreslås att utvärderingscentret regelbundet ska delta i externa utvärderingar av sin verksamhet.

Enligt utkastet till förordning som bifogas till propositionen kan utvärderingscentret tillsätta en delegation för utvärderingsärenden, som ska ha till uppgift att främja samarbetet mellan centret och intressentgrupperna samt utnyttjandet av den information om utvärdering som centret producerat. Delegationen för utvärderingsärenden föreslås bestå av representanter för centrala intressentgrupper.

2.2 Övriga bemyndiganden

I propositionen föreslås ändringar av 87 § 2 mom. i universitetslagen och 9 § 2 mom. i yrkeshögskolelagen. Enligt förslaget stryks ur ovan nämnda bestämmelser bestämmelsen om bemyndigande att genom förordning utfärdad av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om Rådet för utvärdering av högskolorna. Genom att bestämmelsen stryks, upphävs även statsrådets förordning om rådet för utvärdering av högskolorna (794/2009).

I 21 § i lagen om grundläggande utbildning, 16 § i gymnasielagen, 24 § i lagen om yrkesutbildning, 15 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, 7 § i lagen om fritt bildningsarbete och 7 § i lagen om grundläggande konstundervisning föreskrivs om utvärdering av utbildning. Enligt dessa bestämmelser finns det för den externa utvärderingen i anslutning till undervisningsministeriet ett råd för utbildningsutvärdering som är ett oavhängigt sakkunnigorgan. Ovan näm-

da lagrum innehåller även ett bemyndigande, enligt vilket bestämmelser om rådets uppgifter, sammansättning, organisering av verksamheten, beredningen och verkställandet av de ärenden som handläggs i rådet samt utvärderingsplanens utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelser om dessa ärenden ingår statsrådets förordning om utvärdering av utbildning (1061/2009). Dessutom innehåller ovan nämnda lagrum ytterligare ett bemyndigande, enligt vilket närmare bestämmelser om utvärderingarna och utvecklingen av dem föreskrivs genom av statsrådet utfärdad förordning.

Enligt förslaget ändras ovan nämnda bestämmelser så att bemyndigandet att utfärda bestämmelser om rådet för utvärdering av högskolorna genom av statsrådet utfärdad förordning slopas ur bestämmelserna. I och med att bemyndigandet slopas, upphävs också bestämmelserna om utvärderingsplanen och utvärderingsrådet i 4-14 § i förordningen om utvärdering av utbildning.

Bemyndigandet anger närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling och ingår även i de lagförslag som ingår i denna proposition, varför 1-3 § i statsrådets förordning om utvärdering av utbildning inte upphävs när lagförslagen träder i kraft. För klarhetens skull föreslås dock att det utfärdas en ny förordning om utvärdering av utbildning som omfattar de bestämmelser om reglering som ingår i 1-3 § i den gällande förordningen om utvärdering av utbildning. I de nya bestämmelserna beaktas enligt förslaget även de förändringsbehov som bildandet av utvärderingscentret medför.

2.3 Utvärderingsuppgifter i landskapet Åland

Enligt 18 § 14 punkten i Självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har landskapet Åland lagstiftningsbehörighet i fråga om undervisning. Enligt 1 § 2 mom. i gällande av statsrådet utfärdade förordning om Rådet för utvärdering av högskolorna har rådet till uppgift att sköta sådana uppgifter som föreskrivs i Republikens presidents förordning om yrkeshögskoleexamina avlagda i landskapet Åland. Enligt 1 § i Republikens presidents förordning ska Rådet för utvärdering av hög-

skolorna i landskapet Åland sköta uppgifter i anslutning till utvärdering enligt 5 § i landskapslagen om Högskolan på Åland. Enligt bestämmelsen i denna lag ska högskolan även vid regelbundet återkommande tidpunkter delta i delta i extern utvärdering av verksamheten.

Republikens presidents förordning om yrkeshögskoleexamina avlagda i landskapet Åland är en sådan överenskommelseförordning som avses i 32 § i självstyrelselagen för Åland. Enligt 32 § 1 mom. kan genom förordning och med landskapsregeringens samtycke uppgifter som hör till riksförvaltningen för viss tid eller tills vidare överföras på en landskapsmyndighet eller uppgifter som hör till landskapsförvaltningen överföras på en riksmyndighet. Bildandet av utvärderingscentret kräver att ovan nämnda överenskommelseförordning revideras.

3 Ikraftträdande

I propositionen föreslås att lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering träder i kraft den 1 januari 2014. Efter det att lagen trätt i kraft inleds åtgärderna för grundandet av centret, så att de funktioner för utvärdering som fusioneras överförs till centret från och med den 1 maj 2014.

För de inledande åtgärderna utnämns en direktör för utvärderingscentret från och med den 1 januari 2014. Innan den egentliga utvärderingsverksamheten inleds, kan direktören enligt förslaget bland annat använda sin beslutsförhet till att besätta de nya tjänster som ska tillsättas samt fastställa arbetsordningen och den årliga arbets- och verksamhetsplanen.

Dessutom ska det enligt förslaget omedelbart efter lagens ikraftträdande utnämns ett utvärderingsråd i enlighet med 4 § i lagförslaget. Innan verksamheten inleds, ska rådet enligt förslaget utöva sina befogenheter bland annat gällande utnämningen av sektionen för utvärdering av högskolorna och uppgörandet av utvärderingsplanen.

De övriga lagarna avses träda i kraft i och med att dessa funktioner överförs, dvs. den 1 maj 2014.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. I övrigt kan bestämmelser om statsförvaltningens enheter utfärdas genom förordning. Enligt motiveringen till bestämmelserna är det dock på sin plats att reglera viktiga arrangemang

inom statsförvaltningen genom lag. Till de uppgifter som ankommer på Nationella centret för utbildningsutvärdering hör inte utövning av offentlig makt, men eftersom utvärdering av utbildning är av samhällelig betydelse, är det motiverat att genom lag föreskriva om Nationella centret för utbildningsutvärdering.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om Nationella centret för utbildningsutvärdering**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Verksamhetsområde

Nationella centret för utbildningsutvärdering är ett oavhängigt sakkunnigorgan för extern utvärdering av utbildning. Utvärderingscentret producerar information för det utbildningspolitiska beslutsfattandet och utvecklandet av utbildningen.

Utvärderingscentret verkar inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde.

2 §

Uppgifter

Utvärderingscentret har till uppgift att

1) i enlighet med den utvärderingsplan som avses i 5 § utvärdera utbildningen samt den verksamhet som bedrivs av dem som ordnar utbildning eller undervisning och av högskolornas verksamhet,

2) i enlighet med den utvärderingsplan som avses i 5 §

a) genomföra en sådan utvärdering av inlärningsresultaten som gäller uppnåendet av målen för den timfördelning och de grunder för läroplanen som avses i 14 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) och 10 § i gymnasielagen (629/1998),

b) genomföra en sådan utvärdering av inlärningsresultaten som gäller uppnåendet av målen för de grunder för läroplanen som avses i 13 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998) och de grunder för examina som avses i 13 § i lagen om yrkesinriktad vuxen-

utbildning (631/1998) samt de grunder för läroplanen som avses i 5 § i lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998),

3) stödja dem som ordnar undervisning och utbildning samt högskolorna i ärenden som gäller utvärdering och kvalitetssäkring,

4) utveckla utvärderingen av utbildning,

5) sköta andra uppgifter som enligt bestämmelser och föreskrifter ankommer på centret.

3 §

Direktör

Utvärderingscentret har en direktör, som leder centrets verksamhet och svarar för att verksamheten är framgångsrik. Statsrådet utnämner direktören.

Direktören avgör de ärenden som ska avgöras av utvärderingscentret, om inte något annat bestäms någon annanstans eller föreskrivs i arbetsordningen. Närmare bestämmelser om direktörens beslutanderätt utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §

Utvärderingsrådet

I anslutning till utvärderingscentret finns ett utvärderingsråd som styr, följer upp och utvecklar verksamheten. Medlemmarna i utvärderingsrådet ska ha den sakkunskap som uppgiften kräver.

Bestämmelser om utvärderingsrådets sammansättning, uppgifter och beslutanderätt utfärdas genom förordning av statsrådet.

Statsrådet utnämner utvärderingsrådet för högst fyra år i sänder.

Direktören för utvärderingscentret och personalens representant har rätt att närvara och yttra sig under rådets möten. Personalen vid utvärderingscentret väljer inom sig en representant i utvärderingsrådet.

I anslutning till utvärderingsrådet kan finnas sektioner, som även har externa medlemmar. Undervisnings- och kulturministeriet utnämner sektionerna på framställning av utvärderingsrådet.

Bestämmelser om beslut som gäller sektionernas mandatperiod, sammansättning, beslutanderätt och beslutförhet utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §

Utvärderingsplan

Utvärderingsrådet gör upp en framställning till utvärderingsplan som godkänns av undervisnings- och kulturministeriet. I utvärderingsplanen nämns de objekt som ska utvärderas och tidtabellen för utvärderingarna.

Närmare bestämmelser om de principer som ska iaktas när utvärderingsplanen görs upp utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §

Avgifter

Bestämmelser om utvärderingscentrets avgiftsbelagda prestationer och om avgifternas storlek finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) och i förordningar som med stöd av den lagen utfärdas av undervisnings- och kulturministeriet.

7 §

Arbetsordning

Utvärderingscentret har en arbetsordning som fastställs av direktören efter att utvärderingsrådet har hörts. I arbetsordningen finns föreskrifter om den interna arbetsfördelningen och om hur administrationen ska organiseras.

8 §

Närmare bestämmelser

Bestämmelser om verksamhetsprinciperna för utvärderingscentret samt om personalen, behörighetsvillkoren, delegationerna och arvodena utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

10 §

Övergångsbestämmelser om inledande av verksamheten

Uppgifterna för det råd för utvärdering av högskolorna som avses i 87 § 2 mom. i universitetslagen (558/2009) och 9 § 2 mom. i yrkeshögskolelagen (351/2003), uppgifterna för det råd för utbildningsutvärdering som avses i 21 § i lagen om grundläggande utbildning, 16 § i gymnasielagen, 24 § i lagen om yrkesutbildning, 15 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, 7 § i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) och 7 § i lagen om grundläggande konstundervisning samt de uppgifter för Utbildningsstyrelsen som bestäms med stöd av lagen om utbildningsstyrelsen (182/1991) och hänför sig till uppföljningen av inlärningsresultat, överförs till utvärderingscentret den 1 maj 2014. Från och med denna tidpunkt överförs dessutom till utvärderingscentret de avtal och förbindelser som vid Rådet för utvärdering av högskolorna, Rådet för utbildningsutvärdering och Utbildningsstyrelsen ingåtts i fråga om de uppgifter som överförs samt de rättigheter och skyldigheter som följer av dessa, om inte annat överenskommit.

Vid utvärderingen ska en utvärderingsplan enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet iaktas till dess en utvärderingsplan har godkänts i enlighet med 5 §.

11 §

Övergångsbestämmelser om personalen

Bestämmelser om hur sekretariatet för Rådet för utvärdering av högskolorna samt den personal som överförs från Utbildningsstyrelsen ska överföras till utvärderingscentret från och med den 1 maj 2014 finns i 5 a § i statstjänstemannalagen (750/1994).

Sekretariatet för Rådet för utbildningsutvärdering övergår i utvärderingscentrets tjänst genom en sådan överlåtelse av rörelse

som avses i 1 kap. 10 § i arbetsavtalslagen (55/2001). Den personal som överförs ska utnämnas till tjänsteförhållanden från och med den 1 maj 2014. Personer i anställningsförhållande för viss tid utnämns till ett tjänsteförhållande för viss tid för den tid som överenskommit i arbetsavtalet.

Vid utvärderingscentret inrättas en direktörstjänst från och med den 1 januari 2014. Undervisnings- och kulturministeriet kan före denna lags ikraftträdande utnämna tjänstemän till tjänster vid utvärderingscentret när dessa besätts för första gången.

2.

Lag**om ändring av 21 § i lagen om grundläggande utbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 21 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), sådan den lyder i lagarna 32/2003 och 970/2009, som följer:

21 §

Utvärdering av utbildningen

Syftet med utvärderingen av utbildningen är att säkerställa att syftet med denna lag nås och att stödja en utveckling av utbildningen och att förbättra förutsättningarna för inläring.

Den som ordnar utbildningen ska också utvärdera utbildningen samt delta i extern utvärdering av verksamheten.

Bestämmelser om Nationella centret för utbildningsutvärdering finns i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (xx/xxxx).

De viktigaste resultaten av utvärderingen ska offentliggöras.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 16 § i gymnasielagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 16 § i gymnasielagen (629/1998), sådan den lyder i lagarna 33/2003 och 971/2009,
som följer:

16 §

Utvärdering av utbildningen

Syftet med utvärderingen av utbildningen är att säkerställa att syftet med denna lag nås och att stödja en utveckling av utbildningen och att förbättra förutsättningarna för inläring.

Den som ordnar utbildningen ska också utvärdera utbildningen samt delta i extern utvärdering av verksamheten.

Bestämmelser om Nationella centret för utbildningsutvärdering finns i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (xx/xxxx).

De viktigaste resultaten av utvärderingen ska offentliggöras.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av 24 § i lagen om yrkesutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 24 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998), sådan den lyder i lagarna 34/2003 och 951/2011, som följer:

24 §

Utvärdering av utbildningen

Syftet med utvärderingen av utbildningen är att säkerställa att syftet med denna lag nås och att stödja en utveckling av utbildningen och förbättra förutsättningarna för inläring.

Den som ordnar utbildningen ska också utvärdera utbildningen samt delta i extern utvärdering av verksamheten.

Bestämmelser om Nationella centret för utbildningsutvärdering finns i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (xx/xxxx).

De viktigaste resultaten av utvärderingen ska offentliggöras.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.**Lag****om ändring av 15 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 15 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), sådan den lyder i lagarna 35/2003 och 952/2011, som följer:

15 §

Utvärdering av utbildningen

Syftet med utvärderingen av utbildningen är att stödja en utveckling av utbildningen och förbättra förutsättningarna för inläring.

Den som ordnar utbildningen ska också utvärdera utbildningen samt delta i extern utvärdering av verksamheten.

Bestämmelser om Nationella centret för utbildningsutvärdering finns i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (xx/xxxx).

De viktigaste resultaten av utvärderingen ska offentliggöras.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag**om ändring av 7 § i lagen om fritt bildningsarbete**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 7 § i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998), sådan den lyder i lagarna 36/2003 och 1103/2010, som följer:

7 §

Utvärdering av utbildningen

Syftet med utvärderingen av utbildningen är att stödja en utveckling av det fria bildningsarbetet och förbättra förutsättningarna för inläring.

Läroanstalten ska utvärdera den utbildning den ordnar samt delta i extern utvärdering av verksamheten.

Bestämmelser om Nationella centret för utbildningsutvärdering finns i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (xx/xxxx).

De viktigaste resultaten av utvärderingen ska offentliggöras.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag**om ändring av 7 § i lagen om grundläggande konstundervisning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 7 § i lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998), sådan den lyder i lagarna 37/2003 och 975/2009, som följer:

7 §

Utvärdering av utbildningen

Syftet med utvärderingen av utbildningen är att stödja en utveckling av utbildningen och förbättra förutsättningarna för inläring.

Den som ordnar utbildningen ska också utvärdera utbildningen samt delta i extern utvärdering av verksamheten

Bestämmelser om Nationella centret för utbildningsutvärdering finns i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (xx/xxxx).

De viktigaste resultaten av utvärderingen ska offentliggöras.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 87 § i universitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 87 § i universitetslagen (558/2009), sådan den lyder delvis ändrad i lag 954/2011,
som följer:

87 §

Utvärdering

Universiteten ska utvärdera sin utbildning och sin forskning samt sin konstnärliga verksamhet och bedöma hur verkningsfulla de är. Universiteten ska också regelbundet delta i extern utvärdering av verksamheten och kva-

litetssystemen. Universiteten ska offentliggöra resultaten av de utvärderingar som de har ordnat.

Bestämmelser om Nationella centret för utbildningsutvärdering finns i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (xx/xxxx).

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag**om ändring av 9 § i lagen om yrkeshögskolor**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 9 § i yrkeshögskolelagen (351/2003) 9 §, sådan den lyder i lagarna 564/2009 och 953/2011, som följer:

9 §

Utvärdering

Till en yrkeshögskolas uppgifter hör att ansvara för kvaliteten och den fortlöpande utvecklingen av den utbildning och övriga verksamhet som yrkeshögskolan ordnar. Yrkeshögskolan ska utvärdera sin utbildning och övriga verksamhet och bedöma hur

verkningsfulla de är. Yrkeshögskolan ska också regelbundet delta i extern utvärdering av verksamheten och publicera resultaten av utvärdering som den har ordnat.

Bestämmelser om Nationella centret för utbildningsutvärdering finns i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (xx/xxxx).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 16 september 2013

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Undervisningsminister *Krista Kiuru*

*Bilagor
Parallelltext*

2.

Lag

om ändring av 21 § i lagen om grundläggande utbildning

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* 21 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), sådan den lyder i lagarna 32/2003 och 970/2009, som följer:

Gällande lydelse

21 §

Utvärdering av utbildningen

Syftet med utvärderingen av utbildningen är att säkerställa att syftet med denna lag nås och att stödja en utveckling av utbildningen och förbättra förutsättningarna för inläring.

Den som ordnar utbildningen skall också utvärdera den *och bedöma vilken verkan utbildningen har* samt delta i extern utvärdering av verksamheten.

För den externa utvärderingen finns i anslutning till undervisningsministeriet ett råd för utbildningsutvärdering som är ett oberoende sakkunnigorgan. Utbildningsstyrelsen utför uppföljningsutvärderingar av de nationella inlärningsresultaten i de olika läroämnena i enlighet med den timfördelning och de grunder för läroplanen som avses i 14 §. Undervisningsministeriet utarbetar en utvärderingsplan för den externa utvärderingen av utbildningen och för uppföljningsutvärderingarna av inlärningsresultaten. Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om rådets uppgifter, sammansättning, organisation av verksamheten, beredningen och verkställandet av de ärenden som handläggs i rådet samt utvärderingsplanens innehåll.

De viktigaste resultaten av utvärderingen skall offentliggöras.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling utfärdas genom förordning av statsrådet.

Föreslagen lydelse

21 §

Utvärdering av utbildningen

Syftet med utvärderingen av utbildningen är att säkerställa att syftet med denna lag nås och att stödja en utveckling av utbildningen och att förbättra förutsättningarna för inläring.

Den som ordnar utbildningen ska också utvärdera *utbildningen* samt delta i extern utvärdering av verksamheten.

Bestämmelser om Nationella centret för utbildningsutvärdering finns i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (xx/xxxx).

De viktigaste resultaten av utvärderingen ska offentliggöras.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 16 § i gymnasielagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 16 § i gymnasielagen (629/1998), sådan den lyder i lagarna 33/2003 och 971/2009,
som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

16 §

16 §

*Utvärdering av utbildningen**Utvärdering av utbildningen*

Syftet med utvärderingen av utbildningen är att säkerställa att syftet med denna lag nås och att stödja en utveckling av utbildningen och förbättra förutsättningarna för inläring.

Syftet med utvärderingen av utbildningen är att säkerställa att syftet med denna lag nås och att stödja en utveckling av utbildningen och att förbättra förutsättningarna för inläring.

Den som ordnar utbildningen skall också utvärdera den *och bedöma vilken verkan utbildningen* har samt delta i extern utvärdering av verksamheten.

Den som ordnar utbildningen ska också utvärdera *utbildningen* samt delta i extern utvärdering av verksamheten.

För den externa utvärderingen finns i anslutning till undervisningsministeriet ett råd för utbildningsutvärdering som är ett oberoende sakkunnigorgan. Utbildningsstyrelsen utför uppföljningsutvärderingar av de nationella inlärningsresultaten i de olika läroämnena i enlighet med den timfördelning och de grunder för läroplanen som avses i 10 §. Undervisningsministeriet utarbetar en utvärderingsplan för den externa utvärderingen av utbildningen och för uppföljningsutvärderingarna av inlärningsresultaten. Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om rådets uppgifter, sammansättning, organisering av verksamheten, beredningen och verkställandet av de ärenden som handläggs i rådet samt utvärderingsplanens innehåll.

Bestämmelser om Nationella centret för utbildningsutvärdering finns i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (xx/xxxx).

De viktigaste resultaten av utvärderingen skall offentliggöras.

De viktigaste resultaten av utvärderingen ska offentliggöras.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av 24 § i lagen om yrkesutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 24 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998), sådan den lyder i lagarna 34/2003 och 951/2011, som följer:

Gällande lydelse

24 §

Utvärdering av utbildningen

Syftet med utvärderingen av utbildningen är att säkerställa att syftet med denna lag nås och att stödja en utveckling av utbildningen och förbättra förutsättningarna för inläring.

Den som ordnar utbildningen skall också utvärdera den *och bedöma vilken verkan utbildningen* har samt delta i extern utvärdering av verksamheten.

För den externa utvärderingen finns i anslutning till undervisnings- och kulturministeriet ett råd för utbildningsutvärdering som är ett oberoende sakkunnigorgan. Utbildningsstyrelsen utför uppföljningsutvärderingar av de nationella inlärningsresultaten i enlighet med de grunder för läroplanen som avses i 13 §. Undervisnings- och kulturministeriet utarbetar en utvärderingsplan för den externa utvärderingen av utbildningen och för uppföljningsutvärderingarna av inlärningsresultaten. Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om rådets uppgifter, sammansättning, organisering av verksamheten, beredningen och verkställandet av de ärenden som handläggs i rådet samt utvärderingsplanens innehåll.

De viktigaste resultaten av utvärderingen skall offentliggöras.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling utfärdas genom förordning av statsrådet.

Föreslagen lydelse

24 §

Utvärdering av utbildningen

Syftet med utvärderingen av utbildningen är att säkerställa att syftet med denna lag nås och att stödja en utveckling av utbildningen och förbättra förutsättningarna för inläring.

Den som ordnar utbildningen ska också utvärdera *utbildningen* samt delta i extern utvärdering av verksamheten.

Bestämmelser om Nationella centret för utbildningsutvärdering finns i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (xx/xxxx).

De viktigaste resultaten av utvärderingen ska offentliggöras.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag**om ändring av 15 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 15 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), sådan den lyder i lagarna 35/2003 och 952/2011, som följer:

Gällande lydelse

15 §

Utvärdering av utbildningen

Syftet med utvärderingen av utbildningen är att stödja en utveckling av utbildningen och förbättra förutsättningarna för inläring.

Den som ordnar utbildningen skall också utvärdera den *och bedöma vilken verkan utbildningen* har samt delta i extern utvärdering av verksamheten.

För den externa utvärderingen finns i anslutning till undervisnings- och kulturministeriet ett råd för utbildningsutvärdering som är ett oberoende sakkunnigorgan. Utbildningsstyrelsen utför uppföljningsutvärderingar av de nationella inlärningsresultaten i enlighet med de grunder för examina som avses i 13 §. Undervisnings- och kulturministeriet utarbetar en utvärderingsplan för den externa utvärderingen av utbildningen och för uppföljningsutvärderingarna av inlärningsresultaten. Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om rådets uppgifter, sammansättning, organisering av verksamheten, beredningen och verkställandet av de ärenden som handläggs i rådet samt utvärderingsplanens innehåll.

De viktigaste resultaten av utvärderingen skall offentliggöras.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling utfärdas genom förordning av statsrådet.

Föreslagen lydelse

15 §

Utvärdering av utbildningen

Syftet med utvärderingen av utbildningen är att stödja en utveckling av utbildningen och förbättra förutsättningarna för inläring.

Den som ordnar utbildningen ska också utvärdera *utbildningen* samt delta i extern utvärdering av verksamheten.

Bestämmelser om Nationella centret för utbildningsutvärdering finns i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (xx/xxxx).

De viktigaste resultaten av utvärderingen ska offentliggöras.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag**om ändring av 7 § i lagen om fritt bildningsarbete**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 7 § i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998), sådan den lyder i lagarna 36/2003 och 1103/2010, som följer:

Gällande lydelse

7 §

Utvärdering

Syftet med utvärderingen är att stödja en utveckling av det fria bildningsarbetet och förbättra förutsättningarna för inläring.

Läroanstalten skall utvärdera den utbildning den ordnar och bedöma vilken verkan utbildningen har samt delta i extern utvärdering av verksamheten.

För den externa utvärderingen finns i anslutning till undervisnings- och kulturministeriet ett råd för utbildningsutvärdering som är ett oberoende sakkunnigorgan. Undervisnings- och kulturministeriet utarbetar en utvärderingsplan för extern utvärdering av utbildningen. Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om rådets uppgifter, sammansättning, organisering av verksamheten, beredningen och verkställandet av de ärenden som handläggs i rådet samt utvärderingsplanens innehåll.

De viktigaste resultaten av utvärderingen skall offentliggöras.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling utfärdas genom förordning av statsrådet.

Föreslagen lydelse

7 §

Utvärdering av utbildningen

Syftet med utvärderingen av utbildningen är att stödja en utveckling av det fria bildningsarbetet och förbättra förutsättningarna för inläring.

Läroanstalten ska utvärdera den utbildning den ordnar samt delta i extern utvärdering av verksamheten.

Bestämmelser om Nationella centret för utbildningsutvärdering finns i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (xx/xxxx).

De viktigaste resultaten av utvärderingen ska offentliggöras.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag**om ändring av 7 § i lagen om grundläggande konstundervisning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 7 § i lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998), sådan den lyder i lagarna 37/2003 och 975/2009, som följer:

Gällande lydelse

7 §

Utvärdering av utbildningen

Syftet med utvärderingen av utbildningen är att stödja en utveckling av utbildningen och förbättra förutsättningarna för inläring.

Den som ordnar utbildningen skall också utvärdera *den och bedöma vilken verkan utbildningen* har samt delta i extern utvärdering av verksamheten.

För den externa utvärderingen finns i anslutning till undervisningsministeriet ett råd för utbildningsutvärdering som är ett oberoende sakkunnigorgan. Undervisningsministeriet utarbetar en utvärderingsplan för extern utvärdering av utbildningen. Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om rådets uppgifter, sammansättning, organisering av verksamheten, beredningen och verkställandet av de ärenden som handläggs i rådet samt utvärderingsplanens innehåll.

De viktigaste resultaten av utvärderingen skall offentliggöras.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling utfärdas genom förordning av statsrådet.

Föreslagen lydelse

7 §

Utvärdering av utbildningen

Syftet med utvärderingen av utbildningen är att stödja en utveckling av utbildningen och förbättra förutsättningarna för inläring.

Den som ordnar utbildningen ska också utvärdera *utbildningen* samt delta i extern utvärdering av verksamheten

Bestämmelser om Nationella centret för utbildningsutvärdering finns i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (xx/xxxx).

De viktigaste resultaten av utvärderingen ska offentliggöras.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och dess utveckling utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag**om ändring av 87 § i universitetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 87 § i universitetslagen (558/2009), sådan den lyder delvis ändrad i lag 954/2011,
som följer:

Gällande lydelse

87 §

Utvärdering

Universiteten ska utvärdera sin utbildning och forskning samt sin konstnärliga verksamhet och bedöma hur verkningsfulla de är. Universiteten ska också regelbundet delta i extern utvärdering av verksamheten och kvalitetssystemen. Universiteten ska offentliggöra resultaten av de utvärderingar som de har ordnat.

I anslutning till undervisnings- och kulturministeriet finns som ett oavhängigt sakkun-
nigorgan ett råd för utvärdering av högskolorna. Närmare bestämmelser om rådet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Föreslagen lydelse

87 §

Utvärdering

Universiteten ska utvärdera sin utbildning och sin forskning samt sin konstnärliga verksamhet och bedöma hur verkningsfulla de är. Universiteten ska också regelbundet delta i extern utvärdering av verksamheten och kvalitetssystemen. Universiteten ska offentliggöra resultaten av de utvärderingar som de har ordnat.

Bestämmelser om Nationella centret för utbildningsutvärdering finns i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (xx/xxxx).

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag**om ändring av 9 § i lagen om yrkeshögskolor**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 9 § i yrkeshögskolelagen (351/2003) 9 §, sådan den lyder i lagarna 564/2009 och 953/2011, som följer:

Gällande lydelse

9 §

Utvärdering av kvaliteten

Till en yrkeshögskolas uppgifter hör att ansvara för kvaliteten och den fortlöpande utvecklingen av den utbildning och övriga verksamhet som yrkeshögskolan ordnar. Yrkeshögskolan ska utvärdera sin utbildning och övriga verksamhet och bedöma hur verkningsfulla de är. Yrkeshögskolan ska också regelbundet delta i extern utvärdering av verksamheten och kvalitetssystemen och publicera resultaten av utvärdering som den har ordnat.

I anslutning till undervisnings- och kulturministeriet finns som ett oavhängigt sakkunnigorgan ett råd för utvärdering av högskolorna. Närmare bestämmelser om rådet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Föreslagen lydelse

9 §

Utvärdering

Till en yrkeshögskolas uppgifter hör att ansvara för kvaliteten och den fortlöpande utvecklingen av den utbildning och övriga verksamhet som yrkeshögskolan ordnar. Yrkeshögskolan ska utvärdera sin utbildning och övriga verksamhet och bedöma hur verkningsfulla de är. Yrkeshögskolan ska också regelbundet delta i extern utvärdering av verksamheten och publicera resultaten av utvärdering som den har ordnat.

Bestämmelser om Nationella centret för utbildningsutvärdering finns i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (xx/xxxx).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Statsrådets förordning

om Nationella centret för utbildningsutvärdering

I enlighet med statsrådets beslut föreskrivs med stöd av lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (xxx/xxxx):

1 §

Verksamhetsprinciper för utvärderingscentret

I utvärderingsverksamheten iakttas principerna för oavhängig och utvecklande utvärdering.

Utvärderingscentret offentliggör grunderna för och resultaten av utvärderingarna samt svarar för informationen till intressentgrupperna. Utvärderingsresultaten meddelas den läroanstalt, utbildningsanordnare och högskola som deltagit i utvärderingen.

Utvärderingscentret deltar i internationell utvärderingsverksamhet och internationellt samarbete.

Utvärderingscentret ska regelbundet delta i externa utvärderingar av sin verksamhet.

2 §

Utvärderingsplan

Utvärderingsplanen görs upp för fyra år i sänder. Planen kan justeras under denna period.

Vid utarbetandet av utvärderingsplanen ska centrala intressentgrupper höras.

3 §

Personal

Vid utvärderingscentret finns en direktör samt övriga tjänstemän. Utvärderingscentret kan också ha anställda i arbetsavtalsförhållande.

4 §

Behörighetsvillkor för tjänsterna

Behörighetsvillkor för tjänsten som direktör är högre högskoleexamen, den sakkunskap på området som uppgiften kräver samt i praktiken visad ledarförmåga och erfarenhet av ledarskap

Behörighetsvillkor för tjänsten som chef för enheten underställd direktören är högre högskoleexamen och förtrogenhet med tjänstens uppgiftsområde samt i praktiken visad ledarförmåga.

5 §

Direktörens beslutanderätt

Följande ärenden är sådana som avgörs av direktören efter det att utvärderingsrådet har hörts

- 1) beslut som gäller projektplanen för utvärderingar samt beslut som gäller sammansättningen i planerings- och utvärderingsgrupper, om något annat inte bestämts,
- 2) tillsättning av delegationer enligt 8 §.

6 §

Utvärderingsrådets sammansättning, uppgifter och beslutanderätt

Utvärderingsrådet har 13 medlemmar. De ska företräda olika utbildningssektorer, lärarutbildning, forskning, arbetslivet och de studerande. I sammansättningen ska båda språkgrupperna beaktas. Utvärderingsrådet

väljer inom sig en ordförande och en vice ordförande.

Utvärderingsrådet har till uppgift att

- 1) delta i att lägga upp utvärderingscentrets strategi,
- 2) besluta om yttranden och initiativ som är vittsyftande eller principiellt viktiga,
- 3) utarbeta ett förslag till utvärderingsplan i enlighet med 5 § i lagen samt ändringsförslag till utvärderingsplanen,

Utvärderingsrådet är beslutfört när minst hälften av medlemmarna inklusive ordföranden för mötet är närvarande.

7 §

Sektionen för utvärdering av högskolorna

I sektionen för utvärdering av högskolorna finns nio medlemmar, varav minst tre ska vara medlemmar i utvärderingsrådet. Sektionens medlemmar ska vara förtrogna med utvärdering av högskolorna.

På sektionens sammansättning och beslutanderätt tillämpas i övrigt bestämmelserna i 6 § 1 och 3 mom. om utvärderingsrådets sammansättning och beslutanderätt.

Sektionens verksamhetsperiod kan utsträckas till högst sex månader efter det att ett nytt utvärderingsråd utsetts. Under denna övergångsperiod får antalet medlemmar i sektionen avvika från det antal som föreskrivs i 1 mom.

Sektionen för utvärdering av högskolorna har i uppgift att fatta beslut om:

1) projektplanen för utvärderingar av högskolor samt om planerings- och utvärderingsgruppernas sammansättning,

2) godkännande av slutresultatet för auditeringar av högskolornas kvalitetssystem.

8 §

Delegationer

Utvärderingscentret kan tillsätta en delegation för utvärderingsärenden, som har till uppgift att främja samarbetet mellan centret och dess intressentgrupper och att dra nytta av den information utvärderingarna resulterar i.

Utvärderingscentret kan tillsätta en internationell delegation.

9 §

Arvoden

Arvodena till medlemmarna i utvärderingsrådet samt i respektive sektioner och delegationer bestäms enligt de grunder som fastställts av utvärderingscentret.

10 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2014. Förordningens 7 och 8 § tillämpas dock först från och med den 1 maj 2014.